

ΕΙΣΑΒΕΤΙΟΣ ΜΑΡΤΙΝΕΓΚΟΣ

Χορὴν περὶ τὰς 2 μ. μ. ἐξέπνευσεν εἰς τῶν μάλιστα διακεκριμένων Σακυνθίων. Ἄνθρ' ἐνάρετος, φιλομαθὴς καὶ λόγιος, ποιητὴς μὲ ἀρχὰς οὐχὶ τυχαίας, χρηστὸς πολίτης, τρυφερὸς σύζυγος, πατὴρ φιλόσοργος, φίλος ἐλευθέριος καὶ εἰλικρινής. Ἐπάρχεις διανύουσαι τὴν αὐτῶν σταδιοδρομίαν ἔπως ταύτην διήνυσεν ὁ Μαρτινέγκος, εἶνε λυπηρὸν νὰ ἀπέρχονται ἀφ' ἡμῶν πρὶν ἔτι φθάνουσιν εἰς τὸ βαθὺ γῆρας. Εἶνε ὡς μὴ ὤφειλεν ἀληθές, ὅτι ὁ Μαρτινέγκος διὰ τὴν μεγίστην αὐτοῦ μετριοφροσύνην, ὑπὸ τῶν πλείστων μὲν ἠγνοήθη, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ὀλίγοις ἔτυχεν ἐπαξίας τιμῆς. Καὶ ὅμως βλέπομεν ὁσημέραι ὄμιλον ἀμαθῶν ἢ ἡμιμαθῶν, ἐνεκα κατεσκευασμένων ἐν τέχνῳ ἐπιδείξεων ἢ δουλοπρεπῶν κολακειῶν, ἐνδυσάμενον σχῆμα ποιητοῦ ἢ σοφοῦ, τυγχάνει ἀπαξίως τιμῶν, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ ᾔνε περιφρονημένος.

Ὁ Μαρτινέγκος εἶνε ἰταλικῆς καταγω-

γῆς. Ἐν Ἰταλίᾳ, εἰς τὴν ἐπαρχίαν Βεργάμου τῆς περιφέρειᾶς τοῦ Γρεβιλιού, μεταξύ τοῦ Ὀλίου καὶ Σερίου, ὑπάρχει ἀρχαία καὶ ἐπίσημος πόλις ὀνομαζομένη Μαρτινέγκος ἔχουσα τὴν σήμερον περίπου 5000 κατοίκους. Ἡ πόλις αὕτη εἶνε ἡ πατρίς τοῦ ἐπισήμου οἴκου Μαρτινέγκου, ὅστις τοσοῦτον διέπρεψεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἦτο καύχημα ἄλλοτε τῆς πόλεως Βεργάμου, ἔπειτα τῆς Βρεσσίας καὶ ὅστις ἔλαβε θέσιν διακεκριμένην καὶ εἰς τὴν Ἑνετικὴν Δημοκρατίαν. Εἰς συγγραφὰς ποιῶν λόγον περὶ τοῦ οἴκου τούτου λέγει: *«l'histoire de cette famille a l'air d'un recit fabuleux, tant les hommes extraordinaires y abondent»*. Ὁ Ἰερώνυμος Μαρτινέγκος, γερουσιαστὴς τῆς Ἑνετοκρατίας καὶ ἀνθρ' τὰ μάλιστα εὐεργετικὸς, ὅστις μετέφρασεν ἰταλιστὶ τοῦ Μίλτωνος τὸ *Paradise Lost* καὶ *Paradise Regained* καὶ τοῦ ἑλληνοῦ ἱησοῦ τοῦ *Zamagna* τὸ *Nabe Aerea*. Ὁ Φραγκίστος Μαρτινέγκος πολὺ ἐτιμῆθη ἐν Γαλλίᾳ, ἐφθασεν εἰς τιμὴν νὰ ἀντικαταστήσῃ ἐπὶ τινὰ καιρὸν τὸν Δούκα τῆς Σαβοΐας, ἐπολέμησε κατὰ τῶν Ἑλβετῶν καὶ κατὰ τῶν Τούρκων ὑπὸ τὴν ἑνετικὴν σημαίαν. Ὁ Τίτος Μαρτινέγκος ἀνθρ' πολυμαθὴς, κάτοχος τῆς εβραϊκῆς, ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς, συγγραφῆς καὶ ποιητῆς δόκιμος. Ἐκ τοῦ οἴκου τούτου πολλοὶ διεκρίθησαν εἰς τὸν πόλεμον, εἰς τὴν πολιτικὴν διάφοροίσι τὴν ἱστοριογραφίαν, τὴν ἔκκλησίαν καὶ τὴν ποίησιν. Εἰς ποιητῆς Μαρτι-

νέγκος τιτολοφορεί τὸ ποιήμα του ὁ θρίαμβος τῆς Πίστews καὶ τῶν Ἁγίων Μαρτύρων. Καὶ τὴν σήμερον ὑπάρχουσιν ἐν Ἰταλία λόγιοι φέροντες τὸ ὄνομα τοῦ Μαρτινέγκου.

Κλάδος τοῦ οἴκου Μαρτινέγκου μετοικήσας καὶ εἰς Ζακύνθον ἐνεγράφη μεταξὺ τῶν Ζακυνθίων εὐπατριδῶν ἐν τῇ λεγομένῃ Χρυσῇ Βίβλῳ, καὶ ἦτο μία τῶν ἐννεήκοντα τριῶν οικογενειῶν, αἱ ἀποκλείσασαι τὸ μέγα Συμβούλιον τῷ 1684. Καὶ ἐν Ζακύνθῳ τὸ ὄνομα τοῦ Μαρτινέγκου διέπρεψε καὶ ἀνεγράφει εἰς τὰ χρονικά. Ὁ Ἐλισαβέτιος Μαρτινέγκος λοιπὸν ἦτο γένος ἀριστοκρατικοῦ οἴκου, εἰς τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ἐν Ζακύνθῳ, συνδεόμενος διὰ συγγενείας μετὰ διακεκριμένων οἰκῶν τῆς νήσου ταύτης. Καὶ ὁμοῦ οὐδέποτε ὑπέβηκεν ὑπερήφανος οὐδὲ ἠρνήθη τὸν λόγον ἢ τὴν χεῖρα πρὸς τοὺς ὑποδεστέρους αὐτοῦ. Ἦτο φύσει καὶ θέσει Εὐγενής.

* * *

Ἐγενήθη ἐν Ζακύνθῳ τῇ 20ῇ Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1832 ἐκ πατρὸς Νικολάου Μαρτινέγκου καὶ μητρὸς Ἐλισάβετ Μουτζᾶ, γυναικὸς λογίας καὶ ποιητρίδας, ἥτις ἀπεβίωσεν ἅμα ἔθεσεν εἰς τὸν κόσμον τὸν Ἐλισαβέτιον. Τὴν εὐκληρίαν τῆς φύσεως τοῦ τέκνου καὶ ὄσων προτερημάτων εὐμοίρησεν, ὑπεδείκνυσεν τὰ πρῶτα αὐτοῦ ἔτη. Νέος εὐφυῆς καὶ πρὸς τὰς μαθήσεις ὀξύς καὶ φαντασίας ζωῆρας. Ὁ πατὴρ του διορῶν τὴν εὐφυίαν τοῦ παιδίου ὀργῶσαν πρὸς τὰ γράμματα καὶ τὴν μουσικὴν προσεπάθει νὰ κορέσῃ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ τέκνου του παρέχων αὐτῷ πάντα τὰ ἐν Ζακύνθῳ τότε ἐφικτὰ μέσα.

Περὶ τῆς ἐκπαιδείσεως του καὶ τῶν διδασκάλων του, ὁ Ἐλισαβέτιος ἔλεγεν ὅτι: «ἀπὸ τῆς τρυφερᾶς ἡλικίας του, ὀκτώ ἐτῶν, ὅτε παράτινος ἀναγνώστου ἐδιδάσκετο τὰς ἀρχὰς τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης, ἤρξατο συγχρόνως καὶ στιχορρογῶν. Ἐμαθήτευσεν κατὰ τὸ 10ον τῆς ἡλικίας του ἔτος ὑπὸ τὸν διακεκριμένον ἱερέα Κωστώπουλον, ὅστις ἔν Κερκύρᾳ ἐκπαιδευθεὶς ἐγίνωσκε καὶ ἀκριστά τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν, καὶ ταύτην μετὰ δόκιμωσ ἐδίδασκεν αὐτῷ, οὕτως ὥστε νὰ μεταφράζῃ ἀρχετὰ καλὰ τοὺς ἀρχαίους ἠχητάς καὶ λογογράφους εἰς τὴν καθομι-

λουμένην γλῶσσαν. Παρὰ τοῦ διαπρεποῦς καθηγητοῦ Ἰγνατίου Α. Μαρτζῶκη, ἐδιδάχθη τὴν Ἰταλικὴν, Λατινικὴν καὶ Γαλλικὴν γλῶσσαν. Ἀγγλος δὲ τις διδάσκαλος ἐδίδασκεν αὐτῷ τὴν ἀγγλικὴν. Ἐκτὸς τούτων ὁ Μαρτινέγκος ἐπεθύμει σφόδρα νὰ μάθῃ καὶ τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν, ἀλλὰ τοῦτο ἦτο ἰδὺσκολον διότι οἱ τῶν γερμανικῶν διδάσκαλοι ἐν Ζακύνθῳ δὲν ὑπῆρχον. Ἡ τύχη θεοῦράπευσε τὴν ἔλλειψιν. Γερμανὸς τις Ραββίνος ἐκ τῆς πόλεως Koenigsberg, ἦλθεν πρὸς Ζακύνθον καὶ ἰκανὸν χρόνον ἐνταῦθα διαιμεῖνας ἐδίδασκεν αὐτῷ τὴν γερμανικὴν.» (1)

Ἄς ἀκούσωμεν τώρα καὶ ἄλλην περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του κρίσιν.

ὑπὸ τὸν τίτλον τί εἶμαι ἠθέλησεν ὁ ποιητὴς εἰς τὸν ἀναγνώστην νὰ ἀπεικονίσῃ τὸν ἑαυτὸν του. Ἰδοὺ πως:

Τὸ λέω, δὲν εἶμαι τίποτε.

Ὁ νοῦς μου εἶνε σκοτάδι,
Δὲν ἔφεξε κάμμία στιγμὴ
Πάντοτεσ ἔχει βράδου.

Εἶμαι ἑλλιπὴς καὶ δύσκολος
Στὴ μνήμη καὶ στὴ σκέψι,
Ἡ φύσις ἔσ' ὅλα ἠθέλησε
Σκληρὰ νὰ μὲ στερέψῃ.

Πολὺ δεῖλιος καὶ ἀνίκανος
Στὰ πράγματα τοῦ κόσμου.

Ἐμπρὸς εἰς ὅ,τι ἐπιχειρῶ
Διστάζει ὁ λογισμὸς μου.

Ὅτι εἶμαι βλέπω, οὐτιδανός·
Κάμμία δὲν ἔχω ἀξία.

Καὶ αὐτὸ εἶνε ἐκεῖνο ποῦ λυπεῖ
Τὴν δόλια μου καρδίαν.

Ἔτσι χωρὶς ἐνέργεια
Καὶ προκοπὴ καὶ θάρρος,

Φέρνει ἔς τὸν κόσμὸ ἐκεῖνος πρὸς ζῆ
Ἄντις ὠφέλεια, βάρος.

Τὸ ποιημάτιον τοῦτο θαυμασίως περιγράφει τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ. Ὅσακις ἀναγινώσκωμεν αὐτὸ μᾶς φαίνεται ὅτι εἶνε ἐνώπιον ἡμῶν καὶ συνομιλοῦμεν. Ἐν αὐτῷ ὁμοῦ ὀλίγη ὑπάρχει ἀλήθεια. Ἡ ἴ πρώτη

(1) Τὰς ἐιδίσεις ταύτας ἐλάμβανεν ἀπὸ τὸν κ. Ξενοπούλου, ὅστις τὰς εἶχε λάβει ἀπὸ τὸν ποιητὴν διὰ νὰ καταχωρήσῃ αὐτάς εἰς τὴν περὶ συγχρόνων ποιητῶν Ζακύνθου μελέτην, ἥτις εἶνε ἀνεκδοτός.

καὶ τρίτῃ στροφῇ εἶνε ὑπέμετρος μετριοφροσύνη. Ἡμεῖς καὶ οἱ εὐμενεῖς ἀναγνώσταιμας νομίζομεν ὅτι εἶνε μετριοφροσύνη, ὁμοῦ ἐκεῖνος ἦτο βέβαιος ὅτι ἔλεγε τὴν ἀλήθειαν. Ὁ Μαρτινέγκος ἀδιακόπως ἐμελέτα. Ἐκεῖνοι, οἵτινες μελετῶσι, καὶ ἔχοντες οὕτω γνώσιν περὶ τῆς ἱστορίας τῆς γραμματολογίας, νομίζουσιν ὅτι τὰ ἔργα αὐτῶν δὲν εἶνε τίποτε, παραβαλλόμενα μετὰ τὰ ἀριστουργήματα, ἅπερ ἐμελέτησαν.

Ὁ Μαρτινέγκος λέγει ὅτι δὲν εἶνε τίποτε. Ἄλλοι ποιηταί, ἐν ποιήσει περιγράφοντες τὸν ἑαυτὸν των, εἶνε ὅλως διάφοροι τοῦ Μαρτινέγκου. Ἄλλοι μὲν εἶνε ἀμφίβολοι περὶ τῆς ἀξίας, ἄλλοι δὲ τὴν ἀναγνωρίζουσιν. Ὁ Ἀλφιέρος τελειώνει τὸ sonetto περὶ ἑαυτοῦ λέγων:

Uom, se' tu grande o vil? Muori e il saprai
Ὁ Μαρτζῶνης τελειώνει:

Gli uomini e gli anni mi diram chi sono,
Ὁ Φώσκολος ποῖων διαφόρους περὶ ἑαυτοῦ εἰκόνας (2) εἰς τὸ sonetto τελειώνει.

Morte, se mi darà fama e riposo
Περὶ τῆς ἐκφράσεως ταύτης ὁμοῦ δὲν ἦτο τόσο βέβαιος καὶ ἐμετρίασεν ἄπως αὐτήν.

Forse da morte avrò fama e riposo
ἀλλὰ τέλος ἐνόμισεν ὅτι ἔπρεπε νὰ γράψῃ ὡς ἔγραψε, μετὰ διαφορὸν ὁμοῦ ἐκφρασιν

Morte, tu mi darai fama e riposo.

Ὁμοῦ εἰπὼν ἐμάντευσεν. Ἐν Ἰταλία εἶνε ὁ δημοτικώτερος τῶν ποιητῶν. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἶνε γνωστὸν εἰς ὅλην τὴν τῶν γραμμάτων πολιτείαν. Τὰ ἔργα αὐτοῦ μελετῶνται ἐπισταμένως μετ' ὠφελείας. Περὶ τοῦ βίου του καὶ τῶν ἔργων του, δημοσιεύονται καθ' ἐκάστην σπουδαῖα ἔργα. Ἡ πατρίς αὐτοῦ ὁμοῦ, ἢ Ἑλλάς, τὸν ἐληθμόνησεν σχεδόν. Εἰσέτι δὲν ἐδημοσιεύθη ἑλληνικὴ οὐδὲ βιογραφία ἀνταξία τῆς φήμης αὐτοῦ. Ὅμοῦ ἡγάπα τὴν Ἑλλάδα. Εἶγεν αὐτὴν εἰς τὴν μνήμην του καὶ εἰς τὴν ἐξορίαν του καὶ κατὰ τὴν ἐσχάτην δυστυχίαν του.

* * *

Ὁ Μαρτινέγκος, ὡς εἶδομεν, δὲν ἔλαβε ταχτικὴν μελέτην. Δὲν ἐφοίτησεν οὔτε εἰς Γυμνάσια, οὔτε εἰς Πανεπιστήμια. Ὅμοῦ εἶχε

(2) Ὁ κ. Φρεδ. Gilbert de Winkels, Vita di Ugo Foscolo κεφ. XV. Βενῆν 1885

περισσότερας γνώσεις ἀπὸ τοὺς πλείστους τῶν διδασκῶν, οἵτινες ζημιούσι μᾶλλον τὴν Ἑλλάδα. Ἀδιακόπως ἐμελέτα. Ἐμελέτα ὁμοῦ συγγραφὰς διὰ νὰ μορφώσῃ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν. Οὐδέποτε κατεγίνετο εἰς πολὺ σοβαρὰς ἢ σχολαστικὰς μελέτας. Δὲν κατεγίνετο μόνον εἰς τὴν γραμματολογίαν, ἀλλὰ καὶ ἐπιδόθει εἰς τὴν μουσικὴν, ἐδειξεν ἐξαιρετικὴν κλίσιν εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον, ὅπερ καλῶς ἐπαίξεν. Ἐλαβεν ὁμοῦ τὴν τύχην νὰ ἦνε πλούσιος, νὰ μὴ ἔχη ἀνάγκην νὰ ἐργασθῇ διὰ νὰ πορισθῇ τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Οὕτω, μεταξὺ τῆς συζυγικῆς ἀγάπης καὶ στοργῆς τῶν τέκνων, μέγιστος τῶν τελευταίων ἡμερῶν τοῦ βίου του, ἠδύνατο μετ' ἡρεμίας πνεύματος νὰ διέλθῃ τὸν χρόνον ἐν τῇ μελέτῃ. Ἄν ἡ φύσις ἠθέλε τὸν προικίσῃ καὶ μετὰ θάρρος καὶ τόλμην, ἂν ἦτο προσκλήνης καὶ εἰς βαθύτερας μελέτας, μετὰ τὰ πλούτη, ἅπερ εἶχε καὶ τὰ ἐξαισια αὐτοῦ αἰσθήματα θὰ ἦτο βεβαίως εἰς τῶν μεγαλειτέρων ἀνδρῶν τῆς νεοτέρας Ἑλλάδος. Μελετῶν ὁ Ἐλισαβέτιος πρὸς ἴδιαν αὐτοῦ τέρψιν μᾶλλον ἢ ἵνα ἀναδειχθῇ συγγραφεὺς ἢ ποιητὴς, ὡς μέλισσα νεάζουσα λειμώνος εὐανθοῦς, ἔμενεν ἀνὰ τοὺς συγγραφεῖς. Ἐλθὼν ἐν Ζακύνθῳ ὁ ἀείμνηστος ποιητὴς καὶ φιλέλλην Regaldi παρὰ τοῦ διακεκριμένου καθηγητοῦ Ἰγνατίου Μαρτζῶκη ἔλαβε φιλοξενίαν. Ὁ Μαρτζῶνης ἐνόμισεν καλὸν νὰ συστήσῃ τὸν νέον Μαρτινέγκον ὡς ἓνα τῶν καλλιτέρων μαθητῶν του, ἔχοντα κλίσιν μεγάλην εἰς τὴν ποίησιν. Ὁ Regaldi ἐζήτησε νὰ λάβῃ δοκίμιον τῆς Μούσης του. Ὁ Μαρτζῶνης μὴ γνωρίζων τὰ ἑλληνικά, καὶ τοι τόσα καὶ τόσα ἔτη διαμένει ἐν Ζακύνθῳ, δὲν ἠδύνατο νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν φίλον αὐτοῦ. Τούτου ἕνεκα ὁ Μαρτινέγκος μετέφρασεν ἐν τῇ ἰταλικῇ πεζογραφίᾳ τινὰς τῶν στίχων του, οὗς ἔδωκε τῷ Regaldi, ὅστις εὐχαρίστως ἀνέγνωσεν, εἰπὼν ὅτι πράγματι ὁ νέος ἔχει ποιητικὸν αἶστρον καὶ ὅτι πράγματι εἶνε φυτὸν ἀνοσφῶρον ὠραίου ἐπαγγελλλόμενον νὰ τελεσφορήσῃ καρπούς. Ἄλλὰ ἡ μετριοφροσύνη καὶ ἡ δειλία του προέβησαν πολλὰκις μέχρι τοῦ «λάθε γράψας». Τὰ πρῶτα αὐτοῦ ποιημάτια, ἀνωμόμως, ἐτυπώθησαν εἰς ἐφημερίδας καὶ εἰς περιοδικὰ Ζακύνθου. Μόνον περιορισμένος κύκλος φίλων ἢ φιλομουσῶν ἐγνώριζε τὸν ποιητὴν. Τῷ 1854 ἐδημοσίευσεν τοὺς Τρεῖς

Καλλιτέχνας ἦτοι τὸ Ἰδανικόν, καλὸν λυρικὸν ποίημα, ὅπερ ἐπιδιορθωθὲν ἀνεδημοσιεύθη τοῦ 1883. Τὸ ὅλον τοῦ ποιήματος εἶνε ἀξίον ἀναγνώσεως. Τούτου ὁμως τοῦ ποιηματίου, ἀν᾿ ἑλλείπον τετράστιχα τινα καὶ ἀν' ἰδέαι τινές ἐξεφράζοντο μετὰ βραχυπερείας τὸ ἔργον ἦτο πολὺ καλλίτερον. Τελειόνοι δὲ οὕτω πως:

Ὡ τεχνίτα, ὁποῦ ἀφ' τὸ θεῶ
Μὲ μία ἀδάμαστην ὁρμὴ
Προσκολλήθηρες σὺ ὠραῖο
Σ' ἓνα ἀχώριστο φίλι,
Γέννημα τῆς δυστυχίας,
Μαθημένο εἰς τὸν καῦμό,
Ἔρμος πάρε τὰς ἐρμίας,
Πότε ἐκεῖ καὶ πότε ἐδῶ.
Καὶ γυρεύοντας, περπάτει
Ὅσο ζῆς τὸ θεῖο Ναδ,
Ποῦ κλεισὸ μέσα φυλάττει
Κάθε τέχνης θησαυρό.
Ζήτητον ἐκεῖ στὴ φύσι,
Ὅπου αὐτῆ εἶνε πλεῖο λαμπρῆ
Ἀπὸ ἀνατολῆς ἐδουσι
Καὶ μὴ λείψης μίαν στιγμῆ.
Ἄν σοῦ δώσῃ ὁ θεὸς τὴ χάρι
Μία φορὰ καὶ τὸν εὐρῆς
Θὰ ἔλθῃ ἡ δόξα νὰ σὲ πάρῃ
Ἄφ' τὰ πέρατα τῆς γῆς.

Τῷ 1881 τύποις Χρ. Χιώτη ἐξέδοτο ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὸν τίτλον Ἡ μήτηρ μου βιβλίον πολὺ τιμὸν. Κατ' ἀρχάς εἶνε ἡ αὐτοβιογραφία τῆς λογίας μητρὸς του, ἧτις ἐζησε κατὰ κλειστός ἐν τῷ πατρικῷ οἴκῳ, ἐντροφῶσα εἰς τὴν μελέτην καὶ συγγραφὴν ἐμμέτρων καὶ πεζῶν ἔργων. Ἡ αὐτοβιογραφία τῆς Μουτζᾶ ἔχει πολὺ ἀξίαν, οὐχὶ μόνον ὑπὸ γραμματολογικὴν ἔποψιν, ἀλλὰ ὑπὸ ἱστορικὴν καὶ ἰδίως κατὰ τοὺς χρόνους τούτους, εἰς οὓς ἡ ἱστορία ἐνὸς τόπου δὲν γράφεται ὡς ἄλλοτε. Μετὰ τὴν πολὺ τιμὸν αὐτοβιογραφίαν ἔπονται αἱ ποιήσεις τῆς Μαρτινέγκου, ἐξ ὧν τινές εἶχον δημοσιευθῆ εἰς περιοδικὰ Ζακύνθου. Μεταξὺ τῶν ποιήσεων τοῦ βιβλίου τούτου εἶνε καὶ τὰ Μνήματα:

Γιὰ ἐκεῖ τὰ μνήματα
Ἔρμα βουβά,

Σοῦ ἀνταποκρίνεται
Τὸ κυπαρίσσι,
Ποῦ ὅταν φυσήσῃ
Γέρνει σιγὰ,
Ὅσάν νὰ σοῦ ἔλεγε,
— Ἐκεῖ ἀποκάτου
Εἶνε τὰ λείψανα
Μαύρου θανάτου.
Καὶ ὅταν τὴν ἀκρῆ του,
Ποῦ πρασινίζει,
Κατὰ τὰ οὐράνια
Πάλι γυρίζει,
Τότε σοῦ λέγει
Μὲς τὴν καρδιά.
— Ἐκεῖ τὰ ἀδάκρυτα
Ζοῦνε ψηλά.

Τὸ ποίημα τοῦτο ἐδημοσιεύθη πρῶτον ἐν Ζακύνθῳ καὶ ἀκολούθως ἐν Ἀθήναις ὡς ἔργον τοῦ Σολωμοῦ, καὶ πάντως ἐπέισθησαν ὅτι πράγματι ἦτο τοῦ Σολωμοῦ.

Ὁ Κρίνος, εἶνε ἔτι ὠραῖον ἔργον. Ἐρωμένη νεανίς, ἔλαβε παρὰ τοῦ ἑραστοῦ τῆς κάλυκα κρίνου, μεθ' οὗ ἀπεκοιμήθη, καθότι ἡ κόρη ἔλεγε:

Τὸν κρῖνον ἔλεω ὀλονικτὶς σὺ πλάγι τὸ δικό μου,
Νὰ μοῦ ἐνθυμηθῇ τὸ λιγερὸ, τὸν ἀγαπητικό μου.
Τὸ χέρι, ποῦ τὸν ἔβαλε εἰς τὴν φερμὴ μου ἀγκάλῃ,
Τῆς νεότητος τῆ φεγγόβολῃ, τῆς ὁμορφίης τὰ κάλλη.

Τὴν νύκτα ὁ κάλυξ ἠνεώθη, διέχυσε τὸ ἄρωμα καὶ προὔξενε τὸν θάνατον τῆς ἐρώσεως. Τὸ ἄνθος ἔλεγε εἰς τὴν κλίνην εὐρισκόμενον πρὸς τὴν κόρην:

Λουλοῦδι σὺ λουλοῦδι ἐγὼ, μοῦ μοιάζεις καὶ σοῦ μοιάζω
Νύμφη μου εἶνε ποθητὴ, καὶ τέτοια σὲ ἠνομάζω
Εἶν' ἔγκατα τὰ στήθειά μου, ἀντάμα ἄς ἐνωθοῦμε
Τὰ χεῖλιά μου σὰ χεῖλιά σου γλυκὰ νὰ κολυθοῦνε.

Ποιήματα τοῦ θέματος τούτου ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα, τὸ τὸ Freiligrath, φέρων τίτλον *Die Blumen Rache*, καὶ τὸ παρεμφερὲς *Morta* τοῦ Aleardi. Ὅτε ὁμως τῷ 1857 ὁ Μαρτινέγκος ἔγραψε τούτο δὲν εἶχε γινῶσιν τῶν ποιήσεων ὁμοιοειδῶν τοῦ γερμανοῦ καὶ ἰταλοῦ. Ἀλλὰ καίτοι τὸ αὐτὸ εἶνε σχεδὸν τὸ θέμα, ἡ διαφορὰ, ὡς ἐπόμενον, μεταξὺ τῶν τριῶν ποιήσεων δὲν εἶνε μικρά.

Ὁραῖον εἶνε τὸ ποίημα ὁ Ἄναστεναγμός, ἐν ᾧ φαίνεται ὅτι ἡ καρδιά τοῦ ποιητοῦ ἀλγούσα δὲν ἠδύνατο νὰ ἦνε ἡ φύσις μερδεῖῶσα πρὸς αὐτόν.

Ὅλα εἶνε αἰτία στεναγμοῦ

Γιὰ τὴν καρδιά τῆ δόλια,

Τὰ καταπράσινα βουνά

Τὰ ἄμορφα περιβόλια.

Τῆς ἀνοιχτῆς τὸ δροσερὸ

Καὶ εὐωδιασμένο ἀέρι

Σὲ χίλιους ἀναστεναγμούς

Τὰ φυλλοκάρδια φέρει

Στενάξει ἡ μαύρη θάλασσα

Στενάξουνε τὰ δάση

Ὅπου γυρίσης ἀγροικᾶς

Νὰ ἀναστενάξῃ ἡ πλάσι.

Ἔτσι καὶ ἐγὼ στενάζοντας

Στὸν κόσμον θὰ νὰ ζήσω

Καὶ μ' ἓνα ἀναστεναγμὸ

Τὰ μάτια μου θὰ κλείσω.

Τὰ ἀστέρια ποίημα, ὅπερ θὰ ἐνέπνευσε θεβαίως τῷ ποιητῇ αἱ ἀστρονομικαὶ αὐτοῦ ἀναγνώσεις καὶ τὸν ζῆλον ὅπερ εἶχε διὰ τὴν ἀστρονομίαν, διὸ καὶ ἐσχάτως εἶχε φέρει καὶ καλὸν τηλεσκόπιον.

Ὁ ἐννενητάρης εἶνε ἀξίον ἀναγνώσεως, ἰδοῦ τῶν.

Σέβας παιδιά, σὺ γέροντα,

Τὰ κάτασπρα μαλλιά του,

Τὰ μακρὰ γένεια ποῦ ἅγια

Κάνουνε τὴ θωριά του,

Τὸ ἀγαλινὸ του βάδισμα,

Τὸ βλέμμα τὸ σθυμμένο,

Τὸ σῶμα τὸ γυμμένο,

Ἀπάνω στὸ βᾶδι.

Σέβας μεγάλο ἐμπνεύσε

Σὲ εὐγενικὴ καρδιά.

Μυστήριον τῆς θεότητος

Εἶναι ἡ πολυζωία!

Παιδιά μου, αὐτὸς ὁ γέροντας,

Ποῦ ἔχει ἐννενητὰ χρόνους,

Πόσαις πληγαῖς καὶ πόνους

Θὰ ἔλαβε στὴ ζωῆ!

Ἄλλὰ εἶναι ὁ γέρος ἥρωας,

Τίποτε δὲν τρομάζει,

Μὲ τὸν καιρὸ ἐπολέμησε

Ὅπου ἔλα τὰ δαμάζει.

Ἐλαβε πάθη, βάσανα

Στὸ σῶμα, στὴν ψυχὴ του.

Γιὰ αὐτὸ δόξα, τιμὴ του

Τὰ χρόνια τὰ πολλὰ.

Γι' αὐτὸ, παιδιά, ἄς φιλήσουμε

Τοῦ γέροντα τὸ χέρι,

Δὲν θλάπτει ἀν' ἀπὸ πόλεμο

Καὶ ἀπὸ σπαθὶ δὲν ἔξερει.

Ἐδῶ ἡ ζωὴ εἶναι πόλεμος

Καὶ νικητῆς ἔς τὴ φύσι

Ἐκειὸς ποῦ ξεψυχᾷσει

Μὲ τέτοια γηρατειά.

Ὁ «Νεκροθάπτης», «Βρέφους παράπονον» «Οἱ τρεῖς στέφανοι, ἔρωτος, πίσεως καὶ λευκοθερίας» εἶνε ἔργα ἀξία σκέψεως. Διὰ τὴν ἐξοχὴν εἶχε τι ἐξαιρετικὸν τὴν ἡγάπα πολὺ, εἰς αὐτὴν εὗρισκε τὴν εὐτυχίαν καὶ ὑμνησε αὐτὴν εἰς διάφορα ποιήματα. Ὅστις ἤθελε, ἔλεγεν ὁ ποιητῆς, νὰ μάθῃ «τι πρᾶγμα εἶνε ἡ θρησκεία, ἄς ἔλθῃ ἐδῶ εἰς τὴν ἐξοχὴν». Ἡ ποιητῆς καὶ ἡ ἐξοχὴ, εἶνε καὶ ἡ δύο ἀδελφάδαις. Ἡ ἐξοχὴ καὶ ἡ Ἀθωότης εἶνε ἐνωμένα καθότι εἰς τὴν ἐξοχὴν ὑπάρχει ἡ Ἀθωότης.

Ὁ ἔρωσ πάλιν εἰς τὴν ἐξοχὴν εἶνε.

Σ' τὴν ἐξοχὴ εἶναι βασιλείας

Ὁ ἔρωτας καὶ θρόνους

Ἔχει στὰ δάση, στὰ βουνά

Σ' τοὺς ἀνθημένους κλώνους.

καὶ πάλι

Θρησκεία, Πατρίδα, καὶ ἔρωτας

Καὶ ποιητῆς ἐνωμένα

Εἶνε μαζὺ στὴν ἐξοχὴ

Καὶ λόγια οὐράνια λένε.

Ὁ ποιητῆς ἐνόμιζε ὅτι τὸ πᾶν εἶνε εἰς τὴν ἐξοχὴν.

Πολλὰ ποιήματα ἔγραψε καὶ ἐρωτικὰ, ἀλλὰ ὀλίγιστα ἐδημοσίευσεν, ὅπερ εἶναι καλὰ. Μᾶς ἔλεγε πολλὰκις ὅτι δὲν ἦτο ἀξιόπρεπτος εἰς τὰ δημοσιεύσειν τις πολλὰ ἐρωτικὰ ποιήματα. Ἴδὸς ἓνα ὅπερ ἔχει πολὺ χάρι καὶ θεωροῦμεν πολὺ καλόν

Κρύψε τὸ χέρι σου,

Μήπως τὸ ἴδου

Τὰ ῥόδα, οἱ κρίνοι,

Καὶ δὲν εὐφροῦνε

Πλεῖο νὰ στολίσου

Πρωτομαγιά.

Κρύψε τὰ μάτια σου,
Μήπως τ' ἀστέρια
Πλεὶς δὲν προβάλλουσι
Τὰ καλοκαίρια,
Πλεῖς δὲ φωτίζουσι
Ἠραία νυχτιά.

Κρύψου, κυρά μου,
Μέσ' τὴν καρδιά μου,
Κρύψε τὰ κάλλη σου,
Τὴν ὠμορτιά.

Μήπως σ' ἐσέβανε
Προσηλωμένη
Ἡ κτίσις κλίνει
Ἐρωτευμένη,
Καὶ μένει ἀκίνητη
Σ' εὐεῖ εμπροστά.

Προσέτι ἐποίησεν ἐπιγράμματα, ἐξ ὧν ἓν εἶνε ἀριστοῦργημα.

Ὁ Μαρτινέγκος συνεξέδωκε καὶ μεταφράσεις, αἵτινες εἶνε πισταί, καὶ τινες μετὰ χάριτος. Τοῦ Μαντζώνη μετέφρασε τὴν ἀθάνατον ὠδὴν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος. Καὶ ἕτερος Ζακύνθου, ὁ καλὸς φίλος Φρεδ. Καρρέρ, τὴν αὐτὴν ὠδὴν μετέφρασεν. Αἱ δύο μεταφράσεις τῷ πρῶτον ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῷ Ζακυνθίῳ, Ἀνθῶνι (φυλ. Η΄) ἀνυπόμωτος. Περὶ τῶν δύο τούτων μεταφράσεων ἐγράψαμεν ἄλλοτε εἰς τὸ φιλολογικὸν περιοδικὸν *Pungolo di Milano*. Ὁ ἐν Ῥώμῃ λόγιος ἡμῶν φίλος Κ. Α. Μέσκιας, ἐδημοσίευσεν καλλὴν μετὰ προσομίῳ συλλογὴν τῶν μεταφράσεων τῆς μαντζωνείας ὠδῆς περιέχουσαν ἐξ λατινιστί, τρεῖς γαλλιστί, ὀκτὼ ἰσπανιστί, δύο πορτογαλιστί, ὀκτὼ γερμανιστί, μίαν ἀγγλιστί. Προσεχῶς δὲ θέλει δημοσιεύσει καὶ ἑτέραν συλλογὴν περιέχουσαν ἄλλας μεταφράσεις—ἐν αἷς καὶ καίτῃν τοῦ Μαρτινέγου καὶ Καρρέρ—μετὰ μελέτης τεχνοκριτικῆς.

Ὁ ἔχων ὑπ' ὄψιν πάσας τὰς μεταφράσεις τῆς ἐν λόγῳ ὠδῆς τοῦ Μαντζώνη, θέλει ἰδέσθαι ὅτι κατὰ τὸ μάλλον ἤ ἥττον ὅλοι ἐχρῶσι τὰς ἐλλείψεις των. Τοῦ Πετράρχη μετέφρασε τὸ sonetto 34 εἰς τὸν θάνατον τῆς Λαύρας. Τοῦ Βύρωνος μετέφρασε τὸ γνωστὸν κύκλιον ἄσμα *I' is time this heart should be unmoored*. Τοῦ ποιηματίου τούτου εἶνε γνωσταί ἡμῖν τρεῖς ἑμμετρικαὶ ἑλληνικαὶ μεταφρά-

σεις, τοῦ Σπυρίδωνος Τριχοῦτη, τοῦ Μαρτινέγου καὶ μία εἰς λόγιον ὕφος, ἡ ὁποία ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν συλλογὴν φέρουσαν τίτλον «Φιλομύστου Πάρεργα, ἤτοι συλλογὴ ποιημάτων, τῶν μὲν πρωτοτύπων, τῶν δὲ μεταφρασμένων ἀπὸ διαφόρων γλώσσας μετὰ τὸ κείμενον ἀντικρυ. Ἐν Ἀριστοῖς ἐκ τῆς τυπογραφίας τῶν ἀδελφῶν Φιορίνιων Διδότων. » Δαπάνη Δημητρίου Φωτίλα, 1838. » Ἐξ ὧν τῶν μεταφράσεων τοῦ τελευταίου τούτου ἔργου τοῦ Βύρωνος νομίζομεν ὅτι ἡ ἀφελεστερά εἶνε ἡ τοῦ Σπυρίδωνος Τριχοῦτη. Τοῦ Λαμαρτίνου μετέφρασε τὴν *λέμνην*. Ἡ ποιησις αὕτη μετεφράσθη καὶ ὑπὸ Βαλαωρίτου, Βασιλειάδου καὶ Βλάχου. Ἄν εἶμεθα ἡμεῖς οἱ κριταὶ καὶ εἴχομεν πρὸς ἐξέτασιν τὰς μεταφράσεις ταύτας οὐδένα θὰ ἐδίδομεν τὸ ἄθλον. Τοῦ Γκιούστη μετέφρασε δύο «Εἰς τινα γυναῖκα» καὶ εἰς τὴν «Ἀποῦσαν φίλην.» Τὸ τελευταῖον τοῦτο ποιηματίον μετέφρασε καὶ ὁ καλὸς ἡμῶν φίλος Ἀριστείδης Καφοκέφαλος, ὅστις ἔχει πολλὰ ἀνέκδοτα ποιήματα, ἰδίως πλῆθος μεταφράσεων. Τοῦ Φλικάγια μετέφρασε, τὰ εἰς τὴν «*Ἰταλίαν*» καὶ εἰς τὴν «*Ἡρόνιοιαν*.» Ἀρίστη ἔκλογη. Ἐπι τοῦ Ρεγάλλου μετέφρασε δύο. Καὶ ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ μετέφρασε τινά.

Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ βιβλίου του ἐδημοσίευσεν ποιήματα διάφορα εἰς τὴν Ἐπιθεώρησιν καὶ εἰς τὴν Κυψέλην.

Ὁ Μαρτινέγκος ὄχι μόνον ἔκαμεν ποιήματα ἑλληνιστί, ἀλλὰ καὶ ἰταλιστί. Μᾶς ἀνέγνωσε πολλάκις διάφορα sonetti, ἐξ ὧν τινὰ εὐρωμεν καλά. Εἰς διαφόρους περιστάσεις ἐτύπωσε τινὰ sonetti ἐννοεῖται ἀνωμόμως.

Τοῦ Μαρτινέγου εἶνε καὶ τὸ μελόδραμα *Φροσύνη*, ὅπερ ἐγράψεν εἰς τὸ διάστημα 16 ἡμερῶν, καὶ ἐμελοποίησεν ὁ σεβαστὸς ἡμῶν φίλος καὶ ἀριστος μουσικοδιδάσκαλος Π. Καρρέρ. Τὸ μελόδραμα τοῦτο ἤρξατο νὰ μεταφράσῃ ἑλληνιστί ὁ ποιητὴς, ἵνα παρασθῇ καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν. Μετέφρασε τὴν τετάρτην πράξιν, ἣν κατέχει ὁ μουσικοδιδάσκαλος Καρρέρ. Ἀσθενήσας ὁμως ὁ ποιητὴς δὲν ἤδυνήθη δυστυχῶς νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν μετάφρασιν τοῦ ὅλου Μελοδράματος. Ἐνεκα τῆς ἀσθενείας, δὲν ἤδυνήθη νὰ περατώσῃ ἕτερον μελόδραμα, ὁ Ἀάμπρος,

ὁ ἔμα ἐχων τὴν γνωστὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἀτελοῦς ἀριστοῦργήματος τοῦ Σαλομοῦ. Τοῦ μελοδράματος τούτου μόνον τὴν πρώτην πράξιν ἐτελείωσεν, ἣν κατέχει ὁ μουσικοδιδάσκαλος Καρρέρ, ὅστις ἤθελε νὰ μελοποιήσῃ αὐτὸ.

Ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ μετέφρασεν ἰταλιστί διάφορα ποιήματα κληρονομία, ἅτινα ἔδωκε τῷ μουσικοδιδασκάλῳ Καρρέρ, ὅστις εἶχε τονίσει τὰ πρωτότυπα.

Τὰ ἀνέκδοτα ἔργα τοῦ Μαρτινέγου δὲν εἶνε πολλὰ, ἀλλὰ μετὰ τούτων, εἶνε ὁ Ἄλαμᾶνος, ποίημα ἔχον ἱστορικὴν ὑπόθεσιν τῆς Ζακύνθου, καὶ διποικιλόμενον διὰ περιγραφῶν, ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῆς Ζακύνθου. Τὸ ἔργον τοῦτο ὀκτάκις ἀνεγράφει ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ. Δὲν δύναμιθα νὰ εἰπώμεν ὅτι τὸ ἔργον εἶνε ὡς αὐτὸς ἐπεθύμει, καθότι καὶ μετὰ τὴν ὀγδόην ἀντιγραφὴν εἶπεν εἰς ἡμᾶς ὅτι ἐπεθύμει νὰ τὸ ἐπιδιωρθώσῃ ἐκ νέου. Λέγομεν τοῦτο πρὸς δικαιολόγησιν τοῦ ποιητοῦ, ἵνα μὴ ἀσπληρῶς κρίνομεν αὐτὸ οἱ τεχνοκριταὶ ἅμα δημοσιεύθῃ. Ὁ ποιητὴς, ἐν τῷ χειρογράφῳ ὅπερ ἔχομεν—ὀγδόη ἀντιγραφὴ 1884—λέγει ἀπὸ ἔργου ἤρξατο κατὰ τὰς 23 Δεκεμβρίου 1881, ἔλαθε δὲ τέλητος κατὰ τὴν 10ην Ἰανουαρίου 1882. Ὁ ὅλον ποίημα περιέχει στίχους 1190. Ὁ Ἄλαμᾶνος ἦτο εὐπατριδὴς Ζακύνθου, ἀκμάσας κατὰ τὸ τέλος τῆς παρακμαζούσης ἐνετοκρατίας. Ἦτο ἀνὴρ, ὅστις

ἔχει τὰ πλοῦτη τοῦ ἀθῶνα, εἶχε πολυκαρπία
ἔχει φαρκίαι εἰς τὴν καρδίαν, καὶ δώδεκα παιδία,
Ὅπου ἔτανε ὅλα ἀρσενικά, καμκίρι τοῦ πατέραι
Καὶ τὰ εἶχε πάντα συντροφιὰ, σὸ δρόμο καὶ ἐν ἡμέραι.
Λέγοντας, μείμει ἐγὼ ὁ Χριστὸς μετὰ δώδεκα ἀποστόλους;
Ἄνιερὸς λόγος, ποῦ ἔφρανε μεγάλο τρόμο εἰς ὅλους.
Ἦτανε καὶ τὰ δώδεκα ὠμορροκακωμένα
Καὶ ἐγνωρίζε τῆς μουσικῆς ἐν ὄργκνῳ καλῆνα.

Ὁ Ἄλαμᾶνος εἶχεν ἐχθρόν, τὸν Τρούτα, ὅστις ἦτο ἐπίσης πλοῦσιος, ἀλλὰ δὲν εἶχε τὴν μοχθηρὰν καὶ σκληρὰν καρδίαν τοῦ Ἄλαμᾶνου. Ὁ Ἄλαμᾶνος νυχθημερὸν ἐσκέπτετο τίνι τρόπῳ νὰ ἐκδικηθῇ τὸν ἐχθρόν, τίνι τρόπῳ νὰ τὸν βλάψῃ, τίνι τρόπῳ νὰ τὸν κατατρέψῃ. Ἦτο παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων. Ὁ δὲ ποιητὴς περιγράφει πῶς ἐνταῦθα ἐσπράττεται ἡ παραμονὴ καὶ ὁ βεβαίη

κοιλοῦρα, καὶ ἐν τῇ τραπέζῃ ἐνῶ ἦσαν, ὁ ποιητὴς λέγει—ἀφοῦ περιέγραψε τὸν μεγαλόπρεπὸν δείπνον καὶ τὰ τραγοῦδια εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἄλαμᾶνου

Κύτταξε ἐκεῖα τὰ πρόσωπα, ὅπου λαμπροκοποῦνε,
Καὶ ἔχουσι πάντοτε ἀνοιξί, καὶ μετὰ χαρὰ γελοῦνε.
Τὴ νεότη κύτταξε ποῦ ἀνθεῖαι φέγγει ὡσάν τ' ἀστέρια,
Ἄνάμωσα εἰς τῆς τραπέζας τὰ φωτερὰ τὰ πλέρια.
Κύττα τὴ μύνα τὴ καλὴ πούστεικε ὡσὼν παρθῆνα
Καὶ ὀλόασπρα ἔχει τὰ μαλιὰ, καὶ μάτις θαυρομεῖνα.

Ὅσο τὸ πῆλαγο φρικτὸ, ποῦ ἡ τρικυμία τὸ βράζει,
Ὅσον ὁ μακίρος οὐρανὸς ποῦ ἔχει πολὺ χαλιζί,
Ὅσο ἡ φωνὴ τοῦ λεονταριῦ σὸ θῆμα τοῦ ἀποπᾶνου
Τόσο εἶν' τὸ πρόσωπο φρικτὸ τοῦ τρομεροῦ Ἄλαμᾶνου
Λὲς καὶ ἐθυθίγηκε μετὰ τὸ σῶμα τοῦ σὸν ἄδῃ
Καὶ βλέπει ἀπερίγραπτο στὴν ὄψι τοῦ σιοτάδι.
Σπῆδες πετοῦν τὸ πρόσωπο, τὰ μάτια καὶ τὸ βλέμμα
Καὶ λὲς ὅπως εἰς γάζουσι ἀντὶ γιὰ δάκρυα, τὸ αἶμα.

Ἐν τῇ τραπέζῃ ὁμως εὐρισκόμενος, ἐσκέπτετο τὴν καταστροφὴν τοῦ ἐχθροῦ Τρούτα. Εὗρεν αὐτὴν καὶ

... μετὰ τὴν ὄψιν τοῦ ἄλλο λαμβάνει χροῖμα
Καὶ γέλιο εὐθὺς σατανικὸ τοῦ ἐφάνηκε σὸ σῶμα.

Ἐσηκώθη ἀπὸ τὴν τραπέζαν, προσεκάλεσε τὸν ἱερέα, ὅστις ἦτο ἐπι εἰς τὴν τραπέζαν, καὶ λέγει αὐτῷ, ὅτι ἐσκέφθη νὰ συμφιλιωθῇ μετὰ τοῦ ἐχθροῦ Τρούτα, καὶ ἐπεθύμει ἵνα ὁ ἱερεὺς γίνετο ὁ ἀγγελὸς τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης. Εὐχαριστημένος ὁ ἱερεὺς ἐδέχθη τὴν πρότασιν. Ἡ συμφιλίωσις ἐγένετο. Ἐχάϊρετο ὁ ἀγαθὸς Τρούτας ὅτι ἐπὶ τέλους δὲν ἔχει ἐχθρόν· ἐχάϊρετο ἐπίσης ὁ Ἄλαμᾶνος ὅτι ἐπὶ τέλους εὖρε τὸ μέσον νὰ καταστρέψῃ τὸν ἐχθρόν του καὶ ὅτι ἡ ἡμέρα τῆς φοβερᾶς ἐκδικήσεώς σ' αὐτὸν ἐφθάσεν. Ὁ Ἄλαμᾶνος εἶπε σύναμα τῷ Τρούτα:

Θέλοντας τὴν ἀγάπην μετὰ νὰ γίνῃ σενιότερα,
Φίλε μου Τρούτα, σοῦ ζήτῳ, δώσε τὴν θυγατέρα,
Τὸ τιμημένο σου παιδί, εἰς τὸ πρωτότοκό μου,
Νὰ ζήσῃ μετὰ τὰ δυὸ, νὰ ἔχω καὶ αὐτὸ δικό μου.
Νὰ τ' ἀγκαλιάζω καὶ τὰ δυὸ σὴν πατρικὴ μου ἀγκαλίαν
Νὰ μοῦ κρατοῦν σὴν ὕσπρη σφιγμὴ μου τὸ κεφάλι.

Μεταξὺ τῶν δύο πατέρων ὁ γάμος συμφωνήθη καὶ περιεμένετο ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ὁ ἱερεὺς εἶ

πρεπε να εὐλογήσῃ τὰ τέκνα. Τρεῖς ἡμέρας πρὸ τοῦ γάμου ὁ γαμβρός ἐμπήκε σ τὸ σ π ί τ τ ῆ ς νύ φ η ς. Ἡ νύμφη κατὰ τὸν ποιητὴν ὀνομάζετο Μαρία καὶ

... Ὄταν εἶδε τὸ γαμπρὸ, ποῦ ἦλθε νὰ τὴ φιλήσῃ Δεὺς καὶ ἓνα φῶς ἀγνώριστο ἐσκέπασε τὴ φύσι.

Ἰδοῦ κατὰ τὸν ποιητὴν ἡ εἰκὼν τῆς Μαρίας.

Ἡ νύφη, πλάσμα τοῦ οὐρανοῦ, λαμποκοπάει σὰ ἀστὲρ, Κοράλι εἶνε τὰ χεῖλη της, κρῖνος τὸ ὄρασιό της χέρι. Ἐχε τὸ νοῦ σὸν οὐρανὸ, καὶ δὲν ἐγγίζει χῶμα. Βγαίνει εὐωδιαί, ἀρώματα, ἀπὸ τὸ ἀγνὸ τῆς σῶμα. Χύνουν ἀκτίδες μαγεϊκῆς τὰ μάτια της τὰ ὄρατα, Καὶ ἀγγελὸ λέγει πῶς θωρεῖ, ὅπως κυττάει τὴ νέκ. Καὶ τὰ ξανθὰ της τὰ μαλιὰ σουὺς ὤμους της κρεμοῦνται, Καὶ ἀπὸ ταῖς αὐραῖς ταῖς γλυκαῖς ἐρωτικῆ φιλοῦνται. Βγαίνουν λουλούδια ὅπου πατεῖ, καὶ φέγγει ὁ, τὴ κυττάζει, Τὰ φριδιαί της τὰ σταυμασὰ λές κ' εἶνε ἀπὸ μετὰς. Ὄταν γελᾷ σου φαίνεται ὅπως γελᾷ ἡ φύσι. Καὶ ὅ, τι βρεθεῖ σὺ θάνατο, ἴμπερὶ νὰ τὸ ἀναστήσῃ. Ὅ, τι ἔχει ἡ γῆς ὀρειώτερο εἶνε σ' αὐτὴ ἐνωμένο, Γιὰ σταυμασὸν σὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸ θεὸ δωσμένο. Δεὺς κ' ἦλθε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ, σὴ γῆ νὰ μακτυρίσῃ, Καὶ ὁ τόπος ἄγιος νὰ γενῆ ὅπου τὸ σῶμα ἀρῆσι.

Ὁ ἱερεὺς εὐλόγησε τὸν γάμον. Μετὰ τὸν μεγαλοπρεπεῖ δειπνον, ὁ Ἀλαμᾶνος ἔπρεπε νὰ θέσῃ εἰς ἐκτελέσιν τὴν ἐκδίκησίν του. Ἄς ἀκούσωμεν τώρα τὴν συνέχειαν κατὰ τὸν ποιητὴν.

Ἐφῆκε τέλος ἡ σιγή, ποῦ πρέπει νὰ ἐκτελέσῃ, Τώρα ὁ Ἀλαμᾶνος τὸ σκοπὸ, ποῦ στήν ψυχὴ του ἀρέσει. Μὲ πρόσωπο, ποῦ μὲ λυπεῖ ὁ νοῦς μου πῶς δὲν φθάνει, Νὰ περιγράψω ὡς ἦθελα, καὶ νὰ σιωπῶ μὲ κάνει. Καταμερῆς καὶ ἀπόκρυφα, τὸ πρῶτο τέκνο κράζει, Καὶ μὲ φωνὴ τρομακτικὴ νὰ ἀκούσῃ τὸ διατάζει: —Ἐφερῆς, τοῦ λέγει, τὸ παιδί θὰ κλίνη τὸ κεφάλι, ἢ σ' ὅ, τι ὁ πατέρας του τοῦ εἶπῃ, μὲ ὑποταγὴ μεγάλη. ἢ Ἀλλοίμονο! καὶ ἂν σοχασθῇ ν' ἀντιτάξῃ σὰ λόγια, ἢ Τὴν ἄλλη ἡμέρα ἀκαρτερεῖ κλάψαις καὶ μυρολόγια. ἢ Ἄκουε καὶ τρέμε εἰς ὅ, τι εἶπῃ καὶ συρράξ εἰς ἐσένα, ἢ Μήπως καὶ ἀπὸ τὰ λόγια μου ἀρῆσις μόνον ἔνα. ἢ Μάθε, τὸ γάμο ἐγὼ ἐκκάμα διὰ ἐκδίκησιν δικῆ μου, ἢ Τὴ θυγάτηρ ἠθέλησε νὰ δώσω εἰς τὸ παιδί μου, ἢ Τοῦ ἔχθρου μου Τρούτα, γιὰ νὰ νὰ εἶρω νὰ ἐκδικηθῶ [ἓνα τρόπο, ἢ Ὅπου προτῆρα εἰς αὐτὸ ἔχασα κάθε κόπο.

ἢ Σπέμαι εἰς ἐσὲ ἡ ἐκδίκησις, καὶ θὰ τὴν ἐκτελέσῃ. ἢ Ἄλλῳ ἀπὸ τὸ χέρι μου νεκρὸς σὴ γῆ θὰ πέσῃ. ἢ Ὄταν ἐσὶ καὶ ἡ νύφη σου θὰ πᾶτε εἰς τὸ κρεβάτι, ἢ Ἐγὼ προτῆρα στανῶς, νὰ κἀμῃς τέτοια ἀπάτη. ἢ Τὴν ἔβλω γιὰ νὰ ἐκδικηθῶ τὸν φροβερὸν ἔχθρὸν μου, ἢ Καὶ ἂν ὄχι! τὸ αἶμά σου θὰ πῶ, καὶ ἂς εἶνε καὶ δικῆ μου. ἢ Πίπτουνται; σὺ κρεβάτι σας σὲ ὄλιγο νὰ φωνάζῃς, ἢ Μὲ ἄγριες φωναῖς καὶ τρομεραῖς καθέλω αὐτὸν ἀπράξῃς ἢ Γιὰ τί ἐγὼ ἄνθρωπος; ἔτσι μου; γιὰ μάρτυρες νὰ ἐμβῶνε ἢ Σὲ ἐκεῖ, ποῦ ἀκούσανε ἀπὸ ἐσὲ σὸν τόπον ἀυποθῶνε. ἢ Ὅθ' ἐλθῶ μὲ αὐτοὺς, καὶ σὺ θὰ εἶπῃς τὰ λόγια αὐτὰ ἓνα ἓνα, ἢ —Ἡ νύφη, ποῦ μοῦ ἐδώσατε δὲν ἔτανε παρθένω. ἢ

Τὰ λόγια μῆλις ἄκουσε ὁ νέος εὐθὺς; λιγόνει, Καὶ πέτρι χῆμου κατὰ γῆς, καὶ αὐτὴ τὸν ἀπνεόνει. Ἐνα μχαῖρι βγάνοντα; τοῦ τὸ κινεῖ ἐμπροστὰ του. Καὶ τί νὰ κἀμῃ ὁ δυστυχῆς, κλίνει τὸ γόνυ κάτου, Τρέμοντα; ἔφυγε ὁ γαμπρός, καὶ ἀχνῶς; πειθαίνο, Κ' ἔσκαψε τὸ κεφάλι του, ἔτσι ἦταν μαθημένος. Τέτοιου τυράννου τὸ παιδί εἶχε καρδιά καὶ κάλλη, Εἶχε ψυχὴ ἀγγελικὴ, καὶ τὴν καρδίᾳ μεγάλη. Ἐχε φωταῖ εἰς τὰ σῆθη του γιὰ τὴν ἀγνὴ Μαρία, Καὶ ἄκουε νὰ λυθῆ ὡσάν κερὶ σ' ἡ μόνη της; ματιά. Ὅ λόγος τοῦ πατέρα του ὡς κερωνῶν τὴν κάνει, Στάχτα νὰ γείνη νὰ σῶσῃ, καὶ ἀμῆσῃ; νὰ πεθάνῃ. Καὶ ἂν ὅμως ἐξανάξῃς, βρίσκειται εἰς τὸ σκοτάδι, Πατεῖ τὸ πόδι του σὴ γῆ, καὶ ὁ νοῦς του εἶνε σὸν ἔδη Ὡς; τώρα νὰ ἦτο ἡ ἐποχὴ δὲν θὰ ἔκλινε τὸ γόνυ, Ἐμπρός; εἰς τὴν πατέρα του, καὶ ἂν ἦθελα θυμῶνε, Γιὰ τὴ Μαρία του τὴ γλυκαῖ κάλλιο κἀλλιο ἀπυθάνει, Περὰ νὰ βλάψῃ τὴν τιμὴ εἰς τὸ ἅγιο της σερῆνι. Ἐτότες ὅμως; ὁ γονεὺς δὲν ἔτανε πατέρας, ἢ Τον ληστῆς καὶ τύραννος. καὶ τῆς κακίας τὸ τέρας. Ἄρκοῦσε μόνη μία ματιὰ, ὅπως τὸ τέκνο κλίνη, Κῆ ὅ, τι ὁ Ἀλαμᾶνος ἠθέλε ἔπρεπε εὐθὺς νὰ γίνῃ. Εἶχε ὁ Ἀλαμᾶνος ὁ σκληρὸς; ἰὰ πάντα προετοιμάσει, Ἄπὸ τὸ μῖσος, ποῦ ἐβράζε, σὸν Τρούτα νὰ χροτάσῃ. Ἐἶχε σὸ σπῆτι του κροφὰ ἄνθρωπος πληρωμένος, Στὰ ἐγκλήματα, ὅπου ἐκτέλουνε πιστοὺς καὶ μακρομένους. Τοῦ; εἶχε δώσει διαταγὴ τὸ τί πρέπει νὰ κάμουν. Καὶ ἐκεῖ, ποῦ ἡ κλίνη εὐρίσκειτο ὀρμητικὸ νὰ δράμουν, Πολλὸ ὄρα δὲν ἀπέρασε ὅπου σὰ νεκρομένους, ἢ Ἐρίψῃ ὁ νέος μὲ φωνὴ ὡς ἦτον διορισμένος. ἢ Ἀλλὰ ἡ φωνὴ του ἦτον λεπτὴ καὶ μῆλις ἀγροικῆθη, Τόσο ἔλλειψε ἡ ἀναπνοὴ σου δυστυχῆ τὰ σῆθη. Ὅμως; ἀκούσαν, καὶ ἔτρεξαν, καὶ ὁ πρῶτος ὅπου ἐμβᾶίνει. Εἶνε ὁ Ἀλαμᾶνος ὁ σκληρὸς, ποῦ πλεῖο δὲν περιμένει, Τὴ δύστυχη ἀφ' τὰ μαλιὰ ἀρπάξει. καὶ βροντᾶει Στὸ πάτωμα, καὶ τὴ κτυπᾷ, καὶ τὴ ποδοκαίλει. Περῶμια οἱ ἄλλοι ἐκκάμνε κακοῦργο ὡσάν ἐκεῖνο, Καὶ ἄλλα χειρότερα ἀπὸ αὐτὰ, ποῦ σὴ σιωπῆ τ' ἀφῶνε,

Ἐκὶς λέξες, ποῦ ἔπρεπε νὰ εἶπῃ δὲν εἶπε ὁ νέος; καμμία, Καὶ εἶνε βουβὸς καὶ ἀναίσθητος, ἀπὸ λαιποθυμῖα, Ὅπου προτῆρα ὡς ἔλεγον ἀπὸ μεγάλη λύπη, Βλέποντας; εἰς τὴ νύφη του ἡ περθεῖνὴ νὰ λείπῃ. Τώρα ὁ Ἀλαμᾶνος καρτερεῖ καλῶς νὰ ξημερώσῃ, Καὶ ὁ ἥλιος; ταῖς ἀκτίδες; του σὸν οὐρανὸ νὰ ἀπλώσῃ. Τὸ τρομερὸ σχεδίασμα; σὺ τέλος; του νὰ φέρῃ, Μὲ κάθε τρόπο σκοτεινὸ, ποῦ ὁ μαῦρος νοῦς; του ξέρει. Ἐτότες; ἂν εὐρίσκειτο ἀπάρθενη μία κόρη, Κατὰ, ποῦ ἐλέγετο, ὁ γαμπρός; νὰ τὴν πομπέψῃ ἡμπόρει. Ἡ ο μ π ε ὡ, τότε ἐσημῆνε βαρβαρικὴ μία πράξι, Ποῦ κάνει εὐθὺς τὸν ἄνθρωπο ἀκούοντα; νὰ τρομάξῃ. Αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ γαμπρός; μαζὶ του καὶ ὁ πατέρας, Καὶ μὲ πολλοὺς ἀνθρώπους; τους; σὴ μέση τῆς ἡμέρας; Σὲ θαρραλῶς ἀνεδάξον τὴ νύφη μὲ βρυσταῖς, Καὶ μὲ φτυαῖς, κτυπίσματα καὶ χιλιαῖς ἀτιμῖαις φωνάζοντα; ἀπάρθενη ἡ κόρη ἐσερῶνῆθη, Χωρὶς ὑπόληψι, τιμὴ, εἰς τὸν γαμπρὸν ἐδῶθη. Καὶ πολὺ ἄσπερι ἀκούθηκε τὴ δύστυχη ζοπίσω, Πρᾶγμα ποῦ γραφοντα; αὐτὸ μοῦ ἔρχεται νὰ δακρῶσω. Καὶ ἔσφαρε τὴν πηγαίνανε; σὺ σπῆτι; τοῦ πατέρα, Ὅπου γιὰ τιμωρία; της; τὴν ἔχανε ὅλη ἡμέρα, Εἰς ἓνα μέρος; τοῦ σπυτιοῦ ἀπόκεντρο κλεισμένο, Χωρὶς ἄερα, χωρὶς φῶς, καὶ ἀπ' ὄλα ὑστερημένο. Γιὰτὶ ἓνα σπῆτι, ὅπου τιμὴ καὶ ὑπόληψι ἀποκτάει, Ἐτυχημένον πάντα ζῆ, καὶ ὁ τόπος; τ' ἀγαπᾷ. Καὶ ἂν αὐταῖς ἄχσει χάνεται, καὶ πλεῖο δὲν μελετιέται, Καὶ λόγια πάντα ἀκούει πιερά; καὶ ἀπ' ὄλους ἐξαγοσιέται Ἐτσι μία κόρη ἀπάρθενη τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, Ὅσον; ἐξῶσε; ἔπρεπε, ἀνυπανδρῆ νὰ μείνη. Τυραννομένη; ἀπὸ γονεῖς, τὸ θάνατο ἀπεθῶμα, Καὶ μόνη; ἐλπιδῆ ἀπόμνε; σ' αὐτὴ τὸ μαῦρο μνημῆμα.

Ὁ Ἀλαμᾶνος ἦτο χαροῦμενος. Ὁ Τρούτας ἐννόησε τὴν ἀπάτην, ἀλλὰ τί νὰ κἀμῃ. Ἡ δυστυχῆς Μαρία ὑπέφερε τόσας προσβολὰς καὶ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέρας ἐφθεβερο τοὶ τέλοιος ἦλθεν ἡ ὥρα τοῦ θανάτου. Ὅλα ταῦτα ὁ ποιητὴς καλὰ περιγράφει καὶ τέλος τὸν ἀξιόκαχρτον θάνατόν της οὕτω πως:

Τέσσερι; μῆνες ἀπερνοῦν ἀφ' ὅτ' ἐσερῶνῆθη, Καὶ ἐπέταξε ἡ ἀγία ψυχὴ, σὸν Πλάσῃ ἐπαρῶθη. Τί ἔτανε ἐκεῖς; ὁ θάνατος; πεθαίνουνε οἱ ἄγγελοι; Ὅχι! πετοῦνε, ἀπὸ τὴ γῆ, καὶ ἔτσι ὁ Θεὸς; τὸ ἔβλε. Ἐπέταξε ὡσάν ἄγγελος; καὶ τὰ χρυσὰ πτερὰ της, Ἐρίξαν; φῶς οὐρανὸ, ποῦ ἐπήρε αὐτὴ σιμὰ της. Ἡ λάμψις; μόνη; μία; σιγή, ἐθάραξε καὶ ἐσθίσθη. Καὶ ἡ γῆ; σὲ μαῦρον; καταχνιὰ ἄμῆσος; ἐβυθίσθη. Πεθαίνουνε; ἔτσι; οἱ δίκαιοι, καὶ ἔχουνε; γιὰ; σερῆνι,

Στὸν οὐρανὸ ταῖς ἀδικαῖς, ποῦ ὁ κόσμος; σ' αὐτοὺς; κάνει. Ὅμοια ἡ Μαρία; σὸν οὐρανὸ, ποῦ πᾶει; ἀτιμημένη, Στεφάν; λαμπροτέρου; ἐπὶ τὸ θεὸ λαβάνει. Μὲ τοὺς; ἀγγέλους; του; καὶ; αὐτὴ, ψιλὰ λαμποκοπάει, Ἐτσι; ἡμπορεῖ; καὶ; πλεῖο; σιμὰ; τὸν; Πλάσῃ; νὰ; κυττάῃ. Ἡ λάμψις; ποῦ; ἐδῶ; εἰς; τὴ; γῆ; πλεῖο; τώρα; δὲ; φωτίζει, Τὸ μνημῆμα; της; μόνον; εὐωδιαί; καὶ; πάντα; λουλουδιζει. Καὶ; ἂν; εἶνε; γίνουκα; καὶ; βορηῆς; τὴν; ἀνοῖξ; ἔχει; ἐκεῖνο. Καὶ; βλέπει; πάντα; ἀπάνου; του; τὸ; ῥόδο; καὶ; τὸν; κρῖνο.

Ἰδοῦ φθάνει ἐπὶ τέλους καὶ ἡ τιμωρία τοῦ Ἀλαμᾶνου.

Στὸν Ἀλαμᾶνο ἦλθε ὁ καιρὸς, ὅπου θὰ λάθῃ τώρα, Ὅτι; τοῦ; πρέπει; ἐδῶ; εἰς; τὴ; γῆ, καὶ; ἐσημῆνε; τοῦ; ὄρα. Τὸ; πρῶτο; ἐκεῖνο; τέκνο; του; ποῦ; ἐπήρε; τὴ; Μαρία, Ἀπὸ; σκληρὰν; ἀνάμνησιν; τοῦ; φλέγεται; ἡ; καρδιά. Μόλις; τὴν; εἶδε; ἀγροικῆσε; φωτιαί, ποῦ; ὡσάν; κἀμῖν; Τὸν; ἄναψε, καὶ; ἀνάπαψι; μήτε; σιγή; τοῦ; δίνει. Τὰ; μάτια; της; ἔχει; ἐμπροσθὰ, τὰ; ἴσχιλη; της; τὰ; ὄρατα, Καὶ; τὰ; μαλιὰ; της; τὰ; ξανθὰ, ποῦ; δὲν; εἶχε; ἄλλη; νέκ. Τὴν; ὄψι; της; τὴ; λαμπρῆ, ποῦ; φέγγει; ὡσάν; ἀστὲρ, Τὸ; σῶμα; της; ὅπου; λιγῆ, τὸ; ἀλαβοσρένον; χέρι. Αὐτὰ; βλέπει; σὰ; μάτια; του; κάθε; σιγή; κάθε; ὄρα. Ἄλλ' ὄλα; αὐτὰ; σὰ; σῆθει; του; εἶνε; φαρμάκι; τώρα. Σκέπτεται; ἐκεῖνη; τὴ; σιγή, ὅπου; τὴν; εἶδε; ἔσφα, Καὶ; ἡ; τριγῆ; τοῦ; ἀσηκόνοντα; θυμῶν; τέτοιο; κρῖμα. Ἄλλ' ὅταν; ἔμαθε; πῶς; πλεῖο; δὲν; ἔζουνε; ἡ; Μαρία, Τοῦ; ἐράνηκε; πῶς; κερωνῶς; τοῦ; κάψῃ; τὴν; καρδιά. Ἐχασεν; ὅ, τι; εὐρίσκειτο; σὸν; κόσμον; νὰ; τοῦ; ἀρέσῃ, Καὶ; μόνον; ἔβλε; νὰ; πνιγῆ; σὺ; πέλαγον; τὴ; μέση. Ἄφισε; τὰ; κινύγια; του; καὶ; τὴ; ἔσφάντοσί; του, Καὶ; μόνον; ἡ; ἐρμῖα, τὰ; δάκρυα, καὶ; ἡ; πίκρα; εἶνε; ἡ; ζωή; του. Μόνον; τοῦ; ἀρέσει; εἰς; τὰ; κρεμνὰ, νὰ; γένη; τὸ; κεφάλι, Ἐκεῖ; ὅπου; πέφτει; τὸ; νερὸ; μὲ; μιὰ; βουθὴ; μεγάλη. Τοῦ; ἀρέσει; ὅταν; τὸ; πέλαγο; ἡ; τρικυμῖα; τὸ; βράζῃ, Τὰ; μαῦρα; καὶ; ἄγρια; κύματα; μὲ; πόθο; νὰ; κυττάξῃ. Τοῦ; ἀρέσει; ὅταν; τὰ; σύγνερα; ῥίπτουνε; ἀστροπελέκια, Καὶ; φέρονουνε; καταστροφή; ὡς; τοῦ; θεοῦ; πελέκια. Τοῦ; ἀρέσει; τότε, ποῦ; ὁ; σεισμός; τὴ; μαῦρη; γῆ; κλονίζει, Καὶ; ὄλους; φρικτὰ; νὰ; καταπιῇ; μαζὶ; μᾶ; φοβερίζει. Σ' ὅ, τι; ἔχει; ἡ; φύσις; ἄγριο, καὶ; τρομερὸ, ἡ; ψυχὴ; του; Μεγάλῃ; εὐρίσκει; ἀνάπαψι, καὶ; δείχνει; αὐτὸ; ἡ; μορφή; του. Γιὰτὶ; ἔχει; μαῦρη; τὴ; ψυχὴ; ὡσάν; τὴ; τρικυμῖα, Καὶ; ἀστροπελέκια; καὶ; βρονταῖς; σὴ; δύστυχη; καρδιά. Ἄλλὰ; καὶ; αὐταῖς; ἡ; ἐντύπωσις; ἴλιγο; κἀρὸ; βαγαίνου, Καὶ; πάλι; ἀρχίζου; σεναχμοῖ, καὶ; δάκρυα; νὰ; τοῦ; βγαίνου. Ἐρῶ; ἄρθηκε; ἡ; Μαρία; του, καὶ; αὐτὸς; παρόμοια; κάνει. Ἐκεῖνη; εἶνε; τὸ; πρῶτο; του; καὶ; τὸ; ὕστερο; σερῆνι. Ἀρχίησε; τὸ; σῶμα; του; νὰ; φ' εἶρεται, καὶ; ἐκεῖνο,

Και πέφτουνε τὰ φύλλα του ὡς πέφτουνε τοῦ κρίνου.
 Ἀρχίνησαν τὰ μάτια του, καθὼς καὶ εἰς τὴ Μαρία,
 Ὡς πρῶτα νὰ μὴ λάμπουνε, καὶ νὰ ἦνε πλεὺ βραθεῖα.
 Τὸ πρόσωπό του ἀχάμνησε καὶ ἐγένισε χλωμάδα,
 Καί ἔχασε πλεὺ τὴν ἀνδρική καὶ τὴν τοῦ ὡμορράδα.
 Νὰ τρώγῃ πλεὺ δὲν ἔμπορεὶ τὰ φαγητὰ μισαῖε,
 Καὶ τὰ σολιδια τοῦ κορμιού ὅλα τὰ περῶνται.
 Ἀπλᾶ βάνε φορέματα, παλιὰ καὶ λερομένα,
 Τὰ ζαγοχαῖε ἐπάνω του γιὰ ἡμέρας φορεμένα.
 Πασχίζουνε οἱ γονεῖοι του καὶ οἱ συγγενεῖς του ἀκόμα,
 Νὰ ἀλλάξῃ τρόπο, ἀλλ' αὐτὸς δὲν τοὺς ἀνοίγει σῶμα.
 Ἡ μόνη, ὅπου ἔχει εἰς τὴ ψυχῇ, εἶναι τοῦ παρρηγοῖα.
 Εἶνε γιὰ αὐτὸν ἡ προσευχὴ, ὡς ἦτο εἰς τὴ Μαρία.
 Ἔτσι καὶ αὐτὸς καθήμερὸς ἔμπρός εἰς τὴ Παρθένα,
 Προσεύχεται μ' εὐλάβεια μὲ χέρια σαρωμένα.
 Καὶ εἰς τὴ Σεργίη του προσευχὴ ἀκούε νὰ μελετᾷ,
 Τὴν κόρη, ὅπου εἰς τὸ μνημῆα τῆς ὡς ζωντανὴ ἀγαπάει.
 Καὶ εἰς τῆς Μαρίας τὸνομα, ἀκούε νὰ ἀναγενάζῃ,
 Τὰ μάτια του ἀσηκόνοντας τὸν οὐρανὸ κυτᾷζει.
 Ἀλλὰ προσέχει πάντοτε νὰ ἦνε τὴ μοναχία,
 Ὅταν τὰ χεῖλη του εἰποῦν τρεμουλιαστὰ «Μαρία»
 Γιατί ὁ πατέρας του ὁ σκληρὸς, ἀν τέτοιου λόγου μάρτη,
 Θὰ ἔκανε εὐθὺς τὸ τέκνο του χεῖλη κακὰ νὰ πάθῃ.
 Ὡς ὅσο πάντοτε ἡ φθορὰ τοῦ προχωρεῖ εἰς τὸ σῶμα,
 Ποῦ νὰ μυρζῇ ἀρχίνησε τῆς γῆς τὸ μαῦρο γόημα.
 Καὶ πλεὺν ἐλπὶδα τῆς ζωῆς δὲν εἶνε γιὰ τὴ Γιάννη,
 Καὶ δείχνει ἀπὸ τὸ πρόσωπο πῶς πρέπει νὰ πεθάνῃ.
 Τέσσεροι μῆνες ἴπερασεν, ποῦ πλεὺ δὲ ζῆ ἡ Μαρία,
 Ὅταν τοῦ Γιάννη ἐτέλειωσε, νὰ τοῦ κτυπήῃ ἡ καρδιά.
 Μόλις ἀπὸ τὰ χεῖλη του ἓνα ὄνομα ἀγγουκίθη,
 Καὶ ἐλαίεσανε τὰ μάτια του, καὶ τέλεια ἀποκομίσθη.
 Τώρα, ὅπου τοῦ ἔφυγε ἡ πνοή, ξανθίθη ἡ ὡμορφίη του.
 Ἀς πῶς ὁ νοῦς του ἠσύχασε, καὶ ἠσύχασε ἡ καρδιά του.
 Ἀπὸ τὰ πάθεια τὰ πολλὰ, τὰ βάσανα τὰ τόσα,
 Ποῦ εἶχε εἰς τὴ σπλάγγνα μοναχὰ, καὶ ὄχι ποτὲ εἰς τὴ
 γλώσσα.

Ἀπέθανεν ὁ υἱὸς του καὶ ἀκολούθως ὁ εἰς
 μετὰ τὸν ἄλλον, ὑπήγγον καὶ οἱ ἄλλοι εἰς τὸν
 Ἄδην. Οἱ μοχθηροὶ δὲν χαίρονται πάντοτε.
 ἔρχεται καὶ εἰς αὐτοὺς ἡ τιμωρία,

... ἀλλὰ ὁ Θεὸς ἐσπλαγχνικὰ λυπᾷται,
 Τοῦ ἀκαρτοιοῦ ἢ μετάνοια ἀπ' τὸ Θεὸ ἀγαπᾷται.
 Μὲς τὸ σκοτᾷ: τὸ πικρὸ, ὅπου ὁ Ἀλαμῆνος μῖνει,
 Ὡς μὴν ἀπὸ φωτεινὴ εἰς τὴ καρδιά του ἐμβαίνει.
 Ἀκούει πῶς εἶνε μὴ καρδιά, ποῦ τώρα τοῦ ἐκτυποῦσε,
 Ἐνῶ εἰς τὸ αὐτὸς τῆς ψυχῆς, καὶ τὰ Σεργίη ἀπερνοῦσε.
 Ἀκούει μὴ ἀγνώριση φωνῆ πρώτῃ φωνῆ εἰς τὰ ἄρτια,
 Ποῦ τοῦ μιλᾷ καὶ κιστᾷνεται εἰς νοῦ παρρηγοῖα.

Ἀπὸ τὰ μάτια του ἀκούσε δάκρυο θερμὸ νὰ πέσῃ,
 Καὶ αὐτὸ τὸ δάκρυ τοῦ θερμὸ πολὺ εἶναι τοῦ ἀρέσει.
 Ἔεινε τὸ πρῶτο δάκρυο, ὅπου ἡ μετάνοια δίνει;
 Βάλσαμος εἶνε θεϊκὸς, ποῦ γύρω λάμπει χύνει.
 Ποτὲ δὲ χάνεται, ποτὲ, καὶ πάντοτε βασιλεῖ.
 Ἐδῶ εἰς τὴ γῆ κάνει πτερὰ, καὶ ἔμπρός εἰς Πλάση πάει.
 Τὸ δάκρυο τῆς μετάνοιας, ποῦ τὴ ψυχῇ γλυτύνει,
 Μὲ εἶτι πολὺ τιμὸ ἔχει ἡ γῆ νὰ πληρωθῇ δὲ δῶνει.
 Ὁ δάκρυο τοῦ Παρράδεισου! ὦ ἐλπίδα! ὦ σωτηρία!
 Ποῦ κἀνθὲς νὰ σωθῆται τοῦ ἀνθρώπου ἢ ἀμαρτία.
 Ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ σκληροῦ ὡσαν μαργαριτῆρι,
 Πατῆ εἰς τὰ πόδια τοῦ Θεοῦ καὶ ἔει γυροεῖαι χάρη.
 Τὸ δάκρυο, ὅπου τοῦ ἐτάλαξε εἰς τὴ στιγμή ἐκείνη,
 Πολὺ μεγάλη ἐντόπωσι εἶναι τὸν Ἀλαμῆνο ἀφίνει.
 Καὶ φαίνεται ἀγαλῶς μὲ μῖα, τὸ βλέμμα του ἀσηκόνει,
 Καὶ λὲς μὴ λάμπει ἀπὸ ψιλὰ τὰ μάτια τοῦ Σαμπόνει.
 Ἠρᾶγμα, ποῦ δὲν εἶδον σ' αὐτὸν ποτὲ ἔγθροι, οὔτε φίλοι,
 Ἐνα γλυκὸ χαμῦγελο τοῦ ἐράνηκε εἰς τὰ χεῖλη.
 Ἦταν ἀνήμερα Χριστοῦ, ἐκείνη ἡ ἡμέρα ἡ ἴδια,
 Ὅπου τὸν περιζῶσανε τῆς κόλασις τὰ παιδία.
 Καὶ εἰς τὸ κεφάλ: τοῦ ἐβόλον με Τροῦτα νὰ τὰ φτιάσῃ,
 Γιὰ νὰ τοῦ πᾶρη τὴν τιμῇ, τὸ μῖσο; νὰ χορτάσῃ.
 Καὶ τὸν ἱερέα, ὅπου ἔστειλε ἐτότες εἰς τὸν Τροῦτα
 Ἐκράζε πάλι, καὶ σερνὰ τοῦ λέει τὰ λόγια ἐτοῦτα:
 Ἄλλ' ὁ Ἀλαμῆνος δὲν μιλᾷ σ' αὐτὸν ὡς τότε ἐμίλει,
 Ἀπὸ ψευδῆ δὲ βγαίνουσε τὰ λόγια του πλεὺ χεῖλη.
 Ἔχει τὸ πρόσωπο ἱκανὸ, καὶ βλέμμα ἀγαπῆμένο,
 Ὅχι ὡσαν πρῶτα σιστανῶ. καὶ εἰς τὴν ὀργὴν δοσιμένον.
 Τοῦ λέει: «Πατῆ, τὰ χεῖλη μου θὰ εἰποῦνε τὴν ἀλήθειαν»
 «Γιὰτὶ μιλῶνε ἀπ' τὴν καρδιά, ὅπου ἔχει μὲς τὰ εἰθια.
 «Καὶ ἄλλαις φοραῖς σοῦ ὄμιλησα, καὶ σοῦ εἶπα πάντα φέμα.
 «Ἀγάπωνα τὰ βάσανα, τὴν ἔχθριτα καὶ τὸ αἷμα.
 «Ἦμουν προδότης δολερὸς, καὶ ἐζῶσα με τὸ δόλο.
 «Καὶ ἔλεγα πῶς εἰς τὰ πόδια μου εἶχα τὸν τόπον εἰς
 «Πολλοὺς ἀδικῆσα πτωχοὺς, τοὺς ἐγδύσα τοὺς ἴπρω,
 «Ὅ,τι εἶχανε οἱ κακότεροι γιὰ τὴ κακὴ τους μοῖρα.
 «Σὲ χάραις χωρὶς δύναμι ἀραξῆα τὸ δικὸ τους.
 «Ταῖς ἄριστας σχεδὸν γδυμναῖς μὲ μόνον τὸν ἐκνὸ τους.
 «Ἄλλ' εἶνε τὸ χειρότερον ἀπ' ὅσα σοῦ εἶπα ἐτοῦτα,
 «Τὴν ἀτιμίαν ὅπου ἔκαμα εἰς τὸν δούλη τὸν Τροῦτα.
 «Ἄκουε, Πατῆ, καὶ τράμαζε εἰς τὴν ἀτιμίαν, ποῦ λέγω,
 «Ποτὲ δὲν ἔκλαψα ποτὲ, καὶ ἰδὲς πῶς τώρα κλαίγω.
 «Γλυκὰ ποῦ εἶνε τὰ δάκρυα εἰς τοῦ ματιοῦ τὴν ἀκρη.
 «Τὸ πρῶτο σῆμα ἐβρίξα εἰς τὴ ζωὴ μου, δάκρυ.
 «Καὶ ἦτον γιὰ ἐμένα γιαιτρικὸ, καὶ ἀνάστασιν ψυχῆ μου,
 «Καὶ ἀκούω γλυκεῖα ἀνάπασι εἰς ὅλο τὸ κορμὶ μου.
 «Ἄκουε! τὸν Τροῦτα ἠθέλησα δολοῖα νὰ κάμω φίλο,
 «Καὶ ἔταν σοῦ τὸ εἶπα ὁ ἄπιστος: τὸ φέμμα εἶχα εὐχέλτο.
 «Εἶχα σκοπὸν ὀλέθριον, δαυμόνου συνεργίαν,
 «Ὁ Τροῦτα; νὰ καταρροῆ μαζί με τὴ Μαρία.

«Καὶ ἐκεῖνο ποῦ ἐσυνέθηκε ἦτον δικὴ μου ἀπάτη,
 «Γιατὶ ἡ Μαρία ἐράθηκε παρθένα εἰς τὸ κρεββάτι.
 «Καὶ ἐγὼ ἔτσι τὴν ἀτίμησα μαζί με τοὺς γονεῖς τῆς,
 «Καὶ ἀδικῶς ἐσκοτιδίασα τὴ λάμπη τῆς μορφῆς τῆς.
 «Ὅμως τοῦ Πλάση ἡ μάστιγα μοῦ ἔπεσε εἰς κεφάλι,
 «Καὶ τὴ δικὴ μου συφορὰ εἰς γῆ δὲν ξέρωμε ἄλλοι.
 «Ὁ Χάρος τὸ πρῶτόστοκο ἀπ' τὰ παιδιὰ μου πέρνει,
 «Καὶ ἐνα ζοπίου τοῦ ἀλλοῦνοῦ εἰς τὸν ἄδην ὅλα τὰ σέρνει.
 «Βλέπω τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ, ὅπου με κατατρέχει,
 «Καὶ με κτυπᾷ ὀλομερῆς, καὶ ἀνάπασι δὲν ἔχει.
 «Σήμερα μόνον ἀσκάωσα ψιλὰ τὰ μάτια καὶ εἶδα,
 «Νὰ φέξῃ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ μὴ ἐσπλαγχνικὴ ἀκτιδᾷ.
 «Καὶ εὐθὺς ἐμετανόησα, καὶ ἄκουσα τὴ καρδιά,
 «Ποῦ μοῦ ἔλεγε τρομακτικὰ πῶς ἔκαμα ἀμαρτία.
 «Τώρα, ποῦ ζαγορεύτικα, καὶ εἶλω ἐγὼ ἀπὸ ἐσένα
 «Νὰ φανερώσῃς τὰ κακὰ, ὅπου ἔχω γεναιμένα.
 «Πρῶτον νὰ εἰπῆς, ποῦ ἀδικῆσα τοῦ Τροῦτα τὴ Μαρία
 «Ποῦ ὄχι παρθένα μοναχὰ, ἀλλ' ἦτον Παναγία.
 «Ἀδικῶς τὴν ἀτίμησα, καὶ εἶνε ἡ ἀτιμία δικὴ μου,
 «Ποῦ μὲς τὴ μακρὴ κόλασις θὰ δέρνῃ τὸ κορμὶ μου.
 «Θέλω νὰ πάω εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐκεῖ νὰ γονατίσω,
 «Καὶ ἐνα ποτὴμ δάκρυα εἰς τὸ Σταυρὸ νὰ χύσω.
 «Καὶ εἶλω νὰ καθαρισθῶ, νὰ λάβω ἀπὸ τὸ Σῶμα
 «Καὶ ἀπὸ τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, πρὶν νὰ Σπατῶ εἰς τὸ χῶμα
 «Ἀπ' ὅλο εἶλω τὸ λαὸ συχώριον νὰ γυροῦμαι,
 «Καὶ ἔμπρός εἰς ὅλους εἰς τὸ Θεὸ τὰ μάτια μου νὰ γρέψω.
 «Καὶ εἰς τὴ γῆ κατέγω ἐγὼ, ὅπου εἰς ἐμένα ἀνάκει,
 «Εἰς δύο κούεις ἐπιθυμῶ νὰ φάσω μὲ διαθήκη.
 «Μέρος εἰς τὴ Μητρόπολι, μέρος εἰς τὸν Νικόλα, (1)
 «Καὶ ὅσα ἀπομένουν ὑσερα γιὰ τοὺς πτωχοὺς εἶν' ὅλα.
 «Εἶσαι πατῆς σεβάσμιος, καὶ θεϊκὴ εὐλογία,
 «Νοῦ εἶδωκε πρόσωπο ἅγιο, καὶ καθαρὴ καρδιά:
 «Τὸ βλέμμα σου χύνει ἓνα φῶς, ποῦ φέγγει εἰς τὴν ψυχῆ μου.
 «Καὶ εἰς τὰ ἱερὰ τὰ χέρια σου θάρσω τὴ ζωὴ μου.
 «Σὺρε, Πατῆ, σοῦ ὄμιλησα καὶ κάμε εἰς σοῦ λέγω,
 «Καὶ ἐτῆ ἀφρασεμμεμοναχὸν τὰ πάθεια μου νὰ κλέγω.»

Ὁ Ἀλαμῆνος μετανόησας πηγαίνει καὶ
 αὐτοπροσώπως νὰ ζητήσῃ συγγνώμην ἀπὸ τὸν
 Τροῦτα, καὶ, μὲ χέρι τοῦ θανάτου του, ἔζητε
 Χριστιανικῶς. Οὕτω λήγει τὸ ποίημα.

Ὁ Ἄ λ α μ ᾶ ν ο ε β ε β α ἰ ὠ σ ε ἰ ν ε π ο ἴ η μ α ἄ ξ ἰ ο ν
 ἀ ν α γ ν ὠ σ τ ε ο ς καὶ π ρ ῆ π ε ἰ τ ᾶ μ ο υ σ ο φ ἰ λ ῆ αὐ τ οῦ
 τ ῆ κ ν α ν ᾶ τ ὸ δ η μ ο σ ἰ ε ὠ σ τ ε ἰ, ἀ λ λ ᾶ μ ε τ ᾶ σ χ ε τ ἰ κ ὠ ν
 ἰ σ τ ο ρ ἰ κ ὠ ν σ η μ ε ἰ ὠ σ τ ε ὠ ν. Δ ἰ ᾶ τ ῶ π ο ἴ η μ α τ ο ς
 τ οῦ τ τ ο υ, β ε β α ἰ ὠ σ τ ὸ ὄ ν ο μ α τ οῦ Μ α ρ τ ἰ ν ῆ γ κ ο υ
 ὀ ᾶ μ η μ η μ ο ν ε υ θ ῆ μ ε τ ᾶ ἐ π α ἰ ὠ ν ο ὑ π ὸ τ ῆ ς ἰ σ τ ο ρ ἰ α ς.
 Τ ὸ π ο ἴ η μ α τ οῦ Ἄ λ α μ ᾶ ν ο υ ε ἰ ν ε καὶ δ ἰ δ α -

(1) Ὁ Ἄγιος Νικόλαος τῶν Γερόντων.

κτικόν. Ὁ Μαρτινέγκος ὁμῶς ἦτο διδακτικὸς ὡς
 ποιητῆς. (1) Ἐγνώριζε τὴν ἀποστολὴν τοῦ ποιη-
 τοῦ. Ἐγνώριζεν ὅτι ὁ ποιητῆς δέον νὰ ἦνε ἀ-
 πόστολος ἠθικῆς καὶ ἐξευγενισμοῦ. Ἐγνώρι-
 ζεν ὅτι τοῦ ποιητοῦ τὸ ἰδανικὸν πρῆπει νὰ
 ἦνε ἡ πατρίς, ἡ οἰκονομία καὶ ἡ θρησκεία.

Τὸ ἐξωτερικὸν ἐνδυμα τῶν ποιήσεων τοῦ
 Μαρτινέγκου δὲν εἶνε τόσο ἀξίον μιμήσεως. Ἡ
 δημοτικὴ του γλῶσσα δὲν ἦτο ἀπαιτούστος οὐ-
 δὲ πλουσία καὶ ὀσίχως του ἐνιαχοῦ ἀτεχνος.

Τοιοῦτος ἦτο ὁ αἰεθίμος Μαρτινέγκος, ὅστις
 γῆς ἀπεβίωσεν. Ὁ βίος του εἶνε παράδειγμα
 εἰς τοὺς πλουσίους. Ἐμελέτα ἀδικῶς. Ἐδῆ-
 μοσίευσεν καλὰ ἔργα, ἀπερ διένεμε πάντοτε δω-
 ρεάν. Εἰς ἀνθρώπους μὲ τοιαυτὰ αἰσθήματα
 καὶ ἀρχαῖς, ὁ πλοῦτος ὠφελεῖ τοὺλάχιστον
 καὶ τὰ γράμματα.

Ἐγράρον ἐν Ζακύνθῳ τὴν 4 Δεκεμβρίου 1885.
 Σ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ.

Π. ΧΙΩΤΗ
 ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ
ΕΛΙΣΑΒΕΤΙΟΥ ΜΑΡΤΙΝΕΓΚΟΥ

ἀποβιώσαντος τῆ 3 Δεκεμβρίου 1885.

ΟΥΤΕ ἐκλαμπρον γένος, οὔτε εὐπα-
 τριδῶν συγγενικὰ σχέσεις, οὔτε ὕλη βαρεῖα
 πλοῦτου, ἐπέδειξαν τὸν βίον σου λαμπρὸν,
 ὦ Ἐλισαβέτιε Μαρτινέγγε, ὅσον σὲ ἐπευφη-
 μοῦσιν εἰς τὸν κόσμον τῶν φιλομούσων τὰ
 ἔργα τῆς μεγαλοφίας σου. Ὑλικὰ ἀγαθὰ
 τοῦ κόσμου πρόσκαιρα καὶ φθαρτὰ, ἀλλ' ἔρ-
 γα ὕψηλῆς διανοίας διαμένουσιν ἀφθαρτα
 εἰς πάντα αἰῶνα.

Ἐγεννήθης εἰς τὴν νῆσον τῶν ἀνθῶν,
 ὅπου ποιητῆ καὶ καλλιτέχνη γεννῶνται,
 ὡς τὰ φύομενα ἐν αὐτῇ ἀφθονα τριαντά-

1) Μικρὸν ποιήματιον, ἔχον τὴν ὑπόθεσιν ταύ-
 ταν ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Α. Μάτσας ἔργονος τοῦ συγγρα-
 φῆος τοῦ «Βασιλικῶ» ἐν τῷ Ἀττικῷ Ἡμερολογίῳ.

φυλλά. Έβύζασες τὸ γάλα μητρὸς, ἣτις κατέβαλε παλαιὰς προλήψεις περὶ εκπαιδευσεως γυναικὸς, καὶ αὐτοδίδακτος ἐκαλλιέργησε τὸ πνεῦμα, καὶ ἐθανυμάσθη ὡς ἔξοχος εὐφυΐα νεωτέρας ἑλληνίδος.

Διάφλογος τὸ αἰσθημα, ὑψιπέτης τὴν φαντασίαν, εὐδιάθετος εἰς ποιητικὰς ἐμπνεύσεις, ἀνεπεροῦσο τὴν διάνοιαν καὶ ἐμαγεύεσο εἰς τὰς καλλωνὰς τῆς φύσεως.

Ποίησις καὶ στιχουργία, καλλιαισθησία καὶ ἐντυπώσεις ἔργων Θεοῦ, ἀνθρώπων καὶ φύσεως προήγον τὴν διάνοιάν σου εἰς ἱστορικὸν, ἠθικὸν καὶ φυσικὸν κόσμον. Ἐξ αὐτῶν συνέλεγες τὸ ἰδανικόν, ἐπλαστούργει ἢ φαντασία τὰς ἀντιλήψεις σου· ἐμορφούτο ἢ καλλιπέπαια τῶν ἐκφράσεών σου.

Τὰ νέα κατορθώματα τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, τὰ ἐνθουσιώδη αἰσθηματα πόθου, ἀγάπης, ἔρωτος, πατρίδος, ἀγαθῶν ἐλπίδων. Ἡδὸν τὰ μαντικείμενα τῆς ποιητικῆς σου ἐμπνεύσεως.

Ἡ φύσις τῆς ὠραίας Ζακύνθου σὲ ἐμάγευε, σοὶ ἐνέπνευεν τὸν ἐνθουσιασμόν, σοὶ ὑπεκίνηει τὴν φαντασίαν, ἐτελειοποιεῖ τὴν ζωγραφικὴν καὶ μελωδικὴν στιχουργίαν σου.

Διὸ εἰς τὰ πρῶτα δοκίμια τῆς εὐστόχου ποιήσεως, τὰς καλλονὰς τῆς Ζακύνθου ἠθέλησας νὰ ἐξυμνήσῃς· καὶ ἐξεφώνεις

Ὡ Ζακύνθό μου οὐράνια

Εἶσαι γιὰ μὲ ἡ ζωὴ μου,

Ἐσὺ πατέρας μάνα μου

Καὶ πνεῦμα καὶ ψυχὴ μου.

Ὡ ἀγαπητὴ μου Ζακύνθο

Μὲ τ' ἄνθη σου τὰ τόσα

Νὰ σὲ ξυμνήσουν δὲν ἀρχοῦν

Ὅ νοῦς μου καὶ ἡ γλῶσσα.

Σταῖς εὐωδιαῖς ταῖς ἀπειραῖς

Στ' ἀρώματα, ποῦ χύνεις,

Ὅ, τι ναι στὸν παράδεισο

Εἶς τὴν ψυχὴ μου δίνεις.

Ὅταν θελήσῃ ὁ θάνατος

Τὰ μάτια μου νὰ κλείσῃ,

Νὰ ξεψυχήσω ἐπιθυμῶ

Στὴν ὠμορφί σου φύσι.

Ναὶ ὦ ποιητὰ Ἐλισαβέτιε. Ἐγίνεον ἢ ἐπιθυμία σου. Ἐκψύχεις καὶ ἀπονήτεις εἰς τὴν γῆν τῆς πατρίδος σου. Τὸ κορμί σου θάπτεται εἰς τὸ εὐωδιαστικὸν χῶμα τῆς. Οἱ παῖδες σου θρηνοῦσι τὴν στερησίαν σου. Οἱ φιλόμουσοι καὶ θαυμασταὶ σου θλίβονται

ὅτι ἄωρος εἰσήγησεν ἡ μούσα σου. Ἄλλὰ τὰ ἔργα σου, ἀλλ' αἱ ποιήσεις σου θὰ διαωνίζωσι τὸ ὄνομά σου. Ὁ Ἀλαμάνος δημοσιεύομενος θὰ σὲ ἀποθανάτισῃ. Ἄνω δὲ εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀμειβόμενος δι' ὅσας θλίψεις ἐδοκίμασες ἐν τῇ ζωῇ θὰ ψάλλῃς τοὺς ὠραίους στίχους τοῦ καλλιτέχνου σου.

Θὰ βρεθῇ ἐδῶ ἐπάνω

Ὅ, τι ἐξήγητα στὴν γῆ.

Θὲ νὰ ζῶ, δὲν ὀ' ἀποθάνω

Μὲ πάντα ἀχαρῆ ψυχῇ.

ΠΡΟ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟῦ ΤΟΥ

ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΜΑΡΤΙΝΕΓΚΟΥ

Ἐδῶ ἡ ζωὴ εἶναι πόλεμος

Ἐλισαβ. Μαρτινέγκου

Νεκρὸς! ἰδοὺ ἡ συγγενὰ ἀλήθεια τοῦ θείου,
Χαρὰ ἐλπίδες ὄνειρα ὅλα σαβανομμένα!
Μία πλάκα, ἓνα μάρμαρον ἐντὸς κομητηρίου,
Καὶ ἄβριον μεγαῦρον ὅλα λησμονημένα.

Νόμος τοῦ κόσμου εἶναι νὰ ζῆς, νὰ ἐλπίζῃς νὰ γενιάξῃς,
Καὶ μὲ ἀγῶνας τῆς ζωῆς τὸν δρόμον νὰ διαβαίνῃς;
Τῆς εὐτυχίας τὴν σκιὰ νὰ τρέχῃς ν' ἀγκαλιάξῃς
Νὰ πίπτῃς καὶ σὴν πτώσιν σου νεκρὸς νεκρὸς νὰ μένῃς.

Τὸ παρελθόν; εἶναι μηδὲν κ' ἂν τὸ παρὸν βαδίζεις,
Βαδίζεις πρὸς τὸ παρελθόν, εἰς τὸ μηδὲν πηγαίνει.
Ὅλα ὁ χρόνος ἔς τὸ μηδὲν τοῦ τάφου, τὰ θυθίει
Κ' αὐτὸ τὸ μέλλον τὸ μηδὲν ἄβριον περιμένει.

Ὡ ἀδελφὲ μου, πρὶν τῆς γῆς τὸ χῶμα νὰ σὲ κρύψῃ,
Πρὶν ἡ σκληρὰ καὶ ἄσφογγος φύσις σὲ ἀποσύσει,
Πρὶν τόση ποίησιν καὶ νοῦν τὸ χῶμα νὰ καλύψῃ
Ἡ λῦρα μου τὴν λῦρα σου ἦλθε νὰ χαριετίσῃ.

Σὲ λίγο πλέον εἰς Ἐσὲ ἦλθες δὲν εἶ ἄνατειλῆ,
Καὶ τ' ὄμμα σου τὸ ὄμμα μας πλέον δὲν εἶ ἀντικρίσῃ,
Στίχους γλυκεῖς τὸ σῶμα σου δὲν εἶ μὰς ἀπαγγεῖλη
Καὶ πλέον τῆς Ἀύρας σου ἡ χορδὴ δὲν εἶ μὰς συγκινήσῃ.

Εἶναι λαμπάδα τοῦ Ποιητοῦ ἡ δύσπνοος καρδίκα,
Ποῦ καίεται καὶ φθέρεται τοὺς ἄλλους νὰ φωτίσῃ,
Εἶν' ἄνθος ὅπου γύρω του σκορπάει τὴν εὐωδίαν
Καὶ θνήσκει ἀπὸ τὴν ἀνοξίαν ὁ βίος του γολίση.
Ζακύνθος; 3 Δεκεμβρίου 1885.

Α. ΗΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ.

ΑΙ ΦΥΛΑΡΙΑΙ ΤΗΣ ΝΟΝΑΣ

Ἐκ τῶν τοῦ Gasielnuovo

ΚΑΙ ἐβρίθην εἰς τοὺς πόδας αὐτῆς ἀνακράζων· Σὲ ἄγαπῶ!

Ἀνακρούσα τὴν φράσιν ταύτην ἡ Αἴνα, ἀφῆκε θυμῶδες τὴν ἐφημερίδα ἐπὶ τῆς τραπέζης λέγουσα— Εἶνε ἀνάγκη τόρα νὰ περιμένωμεν τὴν αὔριον! Δὲν ἠδύνατο νὰ προσθέσῃσιν ἀκόμη μίαν γραμμὴν καὶ νὰ μὰς εἰπῶσι τί ἀπάντησεν ἡ Κλοτίλδη;

Ἡ νόνα ἐμεδίασε.—Δυστυχῆς Κλοτίλδη! Εὐρίσκειται εἰς δύσκολον θέσιν καὶ θέλουσι νὰ μὰς ἀφίσωσι μίαν ἡμέραν νὰ σκεφθῶμεν ἐπ' αὐτῆς.

Ἡ κόμησσα Ὀλυμπία (τὴν ἐκάλουν κόμησσαν, χωρὶς ὅμως οὐδὲν ἐπὶ τοῦ τίτλου τούτου νὰ ἔχῃ δικαίωμα νυμφευθεῖσα πλούσιον τραπεζίτην) ἦτο ἐβδομηκοντοῦτης. Ὁφθαλμοὶ ζωηροὶ καὶ ἀγχινοεῖς, μεδιαιμα χάρειν καὶ καλοκἀγαθον, ὄψεις ζωηρὰ ἀκόμη καὶ εὐεῖδης παρὰ τὴν ἡλικίαν. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔφερον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κεκρύφαλον ἐκ ταινιῶν βαθεῖας πρασίνου χρώματος, ἐπὶ τῶν ὤμων δὲ μαζύρην ἐκ μεταξὺς ἐσθῆτα ἐπαυθάνουσαν τὴν ἀπολιούτητα τοῦ αἵματος. Ἀνεπαύετο ἐπὶ ἀνακλίντρον μὲ τοὺς βραχίονας ἐσθρηγμένους ἐπὶ θρονίον, μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ἔμπροσ, ὡς νὰ ἰκροῦτο τινός· ἡ κόμησσα Ὀλυμπία ἠκολούθησε προσεκτικῶς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐγγόνης.

Ἡ Αἴνα ἔνενακαιδεκαετίς, ἦτο χαριεστὰ. Ὁμοιάζει τῆς νόνας κατὰ τοὺς μέλανας, εὐκινήτους καὶ ἐκφραστικούς ὄφθαλμούς· ἀλλ' οἱ ὄφθαλμοὶ ἐκείνοι εἶχον ποιότητά τινα, ἣν οἱ τῆς νόνας δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃσιν, τὸ πῦρ τῆς νεότητος.

Καὶ τοὶ ἡμισὸν αἰὼν ἐχώριζεν αὐτάς, αἱ δύο γυναῖκες ἠγαπῶντο καὶ ἦσαν πάντοτε ἠγαπημέναι μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἡ Αἴνα ἐλθούσα εἰς τὸν κόσμον ἐδρῶσθη ἐκ τῆς δρόσου τῆς ἡδύτητας αὐτοῦ. Νόνα καὶ ἐγγόνῃ ἦσαν ἡ νεότης τῆς οἰκίας· οἱ γονεῖς καὶ αἱ ἀδελφαὶ τῆς Αἴνας ἀνῆκαν εἰς τὸ γένος τῶν νυμφαντικῶν ἐκείνων θνητων, ἀντιπαγρᾶσκουσι ἐν ἡλικίᾳ εἰκοσιν ἐτῶν καὶ τὰ ὅπια οὐδένα διατρέχουσι κίνδυνον νὰ ἀποπληνηθῶσι τῆς ἰδού αὐτῶν καθόσον βαδίζουσι εἰς ἀνοικτὰς πεδιάδας.

Ἡ κόμησσα Ὀλυμπία, εἶχε γνωρίσει καὶ χαρεῖ τὸν κόσμον, εἶχεν ἀσκήσει περὶ αὐτὴν τὴν βασκανίαν τῆς χάριτος καὶ τῆς ὠραιότητος. Καὶ νῦν ἐτι ζωηρὰ διετηροῦντο ἔχην μαρτυροῦντα τοῦτο συμπληθῆς καὶ κατὰλληλος νὰ συμπάσχῃ καὶ ἀγαπᾷ, ἐτοιμὴ νὰ κάματ' ἴπασιν θυσίαν μὲ ψυχὴν γαληνιαζὴν καὶ πρόσωπον μειδιῶν. Ἦτο ὀλίγω φλόγος· καὶ τὸ μόνον καὶ

μικρὸν τοῦτο ἐλάττωμα εἶχε τὴν δυστυχίαν νὰ συνδυσῆθῃ μετὰ τοῦ μόνου τοιούτου τῆς ἐγγόνης, οὕσης ὀλίγω περιέργου.

—Καὶ ὅμως, παρετήρησεν ἡ Αἴνα, οἱ ἄνθρωποι εἶνε φλογερότεροι εἰς τὰ μυθιστορήματα ἢ εἰς τὴν πραγματικὴν ζωὴν.

—Χμ! ἔκαμε μὲ τόνον ἀμφιβολίας ἡ κόμησσα Ὀλυμπία.

—Δὲν εἶσαι τῆς ιδέας μου, νόνα; Ἄλλὰ συγγνώμην ἂν δώσῃ τις σημασίαν εἰς τὰ βιβλία, εὐρίσκει κάθε στιγμὴν ἓνα ὅτις βίπτεται εἰς τοὺς πόδας μιᾶς γυναικός. . . Καὶ ἔγω σημεῖωσι ὅτι ἡ γυνὴ ἔχει τρία διάφορα συστήματα. . . Ἐνθυμῶμαι τὸ διήγημα τῆς *Monde Illustre* τοῦ παρελθόντος μηνός. Ὁ ἱππότης ἐκείνος γονατίζει πρὸ τῆς μαρμαρίνης· αὐτὴ ἤγει τὸν κώδωνα καὶ ἀποπέμπει τὸν ὑπέρτερον ἄμα τῆ ἐμφανίσει του. Ἐν σύστημα ὅπερ δὲν λαμβάνει χώραν ἢ μόνον τὴν ἐσπέραν.

—Ἀνόητος ποῦ εἶσαι.

—Σύστημα δεῦτερον. Ἐκείνος βίπτεται κατὰ τὴν συνήθειαν εἰς τοὺς πόδας τῆς, ἐκείνη παρωργισμένη Κύριε, παραθλίβει τοὺς νόμους τῆς φιλοξενίας· ἄς συμβουλεύω νὰ ἐξέλθῃτε. . . Εἶνε ἀληθές ὅτι ὁ κύριος ἔσιν ὅτε δὲν ἐξέρχεται.

Ἡ νόνα ἐγέλα.

—Σύστημα τρίτον. Αὐτὸς πράττει ὡς ἀνωτέρω· ἐκείνη τὸν ἐγείρει φιλορόνος. . . Τοῦτο μοὶ φαίνεται σύστημα προσωπικὸν καλῶς ἀνατετραμμένον, ἀλλ' εἶνε τὸ ἐπικινδυνωδέστερον.

—Ἡξέυρεις, Αἴνα, ἂν σὲ ἴκουεν ἡ μαμά σου. . .

—Ἄλλοίμονον! . . . Καὶ ἀκριβῶς διὰ τοῦτο ὀμιλῶ ὅταν δὲν εἶνε παρούσα.

—Ὁραίαν τιμὴν κάμνεις εἰς τὴν νόνα.

—Ἡ νόνα εἶνε ἐπιεικεστέρᾳ τῆς μαμάς.

—Ποῦ ἐπιεικῆς.

—Ὅχι, σὺ μοὶ ἐμαθες τὴν ὠραίαν ἐκείνην βῆσιν γαλλίδος φηγγραφέως: *Tout comprendre c' est tout pardonner.*

—Ἐκαμα πολὺ κακὰ νὰ σοὶ τὴν μάθω. Πράγματά τινα δὲν πρέπει νὰ ἐρμηνεύωνται κατὰ γράμμα.

—Ἐσο ἀγαθὴ, νόνα. . . Ἄβεις λοιπὸν σὺ ὅτι καὶ εἰς τὴν πραγματικὴν ζωὴν οἱ ἄνθρωποι βίπτονται συχναῖς εἰς τοὺς πόδας τῶν γυναικῶν. . .

—Ἐγὼ δὲν εἶπα τίποτε. . .

—Ἄλλὰ τὸ ἀφῆκες νὰ ἐνοσηθῇ. . . Συμβαίνει ὅμως καὶ ἐξαίρεσις. . . Εἰς ἐμὲ, π.χ., δὲν συνέβη ποτέ. . .

—Αἴνα. . . δὲν ἐντρέπεται; Ὅτε τὰ παιδιὰ δὲν ἔμυλῶν οὕτω. . . Καὶ εἰς ἡθελεις;

—Μόνον ἵνα ἴδω. . . Πρέπει νὰ προξενῇ ἀποτέλεσμα τι. . . Ποῖου εἶδους εἶνε τοῦτο;

—'Η κόμησα Όλυμπία δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ γελάσῃ;
—Γνωρίζεις ὅτι ἡ ἐρώτησί σου αὐτὴ εἶνε αὐθάδης;
—Ὅραία μου νονέτα, ἐὰν τοῦτο συμβαίνει ποτέ, εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ συνθεῖ ὡσαύτως καὶ εἰς σέ
—Ἰδοὺν τὴν ἀπίδειξιν, κυρία δόκτωρ.
—Διότι ἀρκεῖ νὰ παρατηρήσῃ τις τὴν εἰκόνα ἐκείνην ἐν τῇ αἰθούσῃ ἵνα εἴπῃ: Ἡ γυνὴ αὕτη εἰς τὴν νεότητά αὐτῆς ἦτο μαγεῖα. Ἡ οἰ ἀνθρώπου τοῦ καιροῦ ἐκείνου ἦσαν ἀφιλόκαλλοι, ἦ
—Σκόπα, κόλαξ.
—Καλὴ μου νόνα, ἐκβαλέ με τῆς ἀθώας ταύτης περιουσίας; δὲν ἐβρίσθη κανεὶς ποτε εἰς τοὺς πόδας σου;
—'Αλλ' ἐπὶ τέλους;
—Ὁ νόμος, καλὲ, τὸν ὅποιον δὲν ἐγνώρισας;
Ἡ κόμησα ὕψωσε τοὺς ὦμους καὶ σοβαρῶς δὲν τὸν ἐμελλε τίποτε ἄλλο εἰμὴ μόνον ἢ ἐργασία του. . . . ἐξήγησε τὴν χεῖρά μου ἀπὸ τοὺς γονεῖς μου οἱ ὅποιοι ἐδόθησαν. . . Δὲν ἦτο λοιπὸν οὐδεμίαν ἀνάγκη νὰ γονατίσῃ ἐμπροσθέν μου. . . Ἦμην τότε δεκαεξέτης.
—Ἐθυσιάσθης, πτωγὴ νόνα.
—'Οχι, ὄχι. . . τὰ ἐπηγαίνοντα τόσῳ καλὰ
—'Αλλ' εἶχε πολλὰ ἔτη περισσώτερα σου. . . .
—'Ομοῦ δὲν ἦτο γέροντα. . . .
—'Αλλὰ δὲν τὸν ἠγάπας;
—Καὶ μίσητος ἀγαπᾷ κανεὶς ὅταν φέλη; . . Ἐζόμεν ἐν ἀρμονίᾳ ὀσπὴν τε καὶ ἀν ὑπῆρξε μεγάλη μεταξὺ ἡμῶν διαφορά χαρακτῆρος. Ἐκεῖνος ἦτο ψυχρὸς, ζετικός, γαλινιός; ἐγὼ ἐνθουσιαστικὴ, παρὰ φροῦς, ποιητικὴ . . . ἐκεῖνος εἶχε προτιμήσει βίον μονήρη, ἐγὼ ἤμην τρελλὴ διὰ τὰς διασκεδάσεις, τὰ θέατρα, τοὺς χορούς. . . Ἐὰν ποτὲ τις τῶν δύο μας παρεπονέτο ἦτο ἐκεῖνος; διότι τῶ εἶχον ἐπιβάλλει τὰς ὁρέξεις μου, ἀφοῦ αὐτὸς δὲν ἤθελε νὰ μοὶ ἐπιβάλλῃ τὰς ἰδικὰς του,
—Τί εἰς ἐπλήρωμα νὰ ἐβλεπα τὴν νόνα ἐκείνου τοὺς χρόνους!
—Δὲν εἰς ἐπλήρωμα τίποτε, διότι ἀν μὲ ἐβλεπες τότε, εἰς εἶχε τόσῳ καθὼς ἐγὼ ἐδομῆτικοντα ἔτη ἐπὶ τῆς βίχου ἐβρίτιδωμένον τὸ πρόσωπον, καὶ τὴν κεφαλήν λευκίαν. . . Ἄλλως, παρηγορήσου, ὄλοι λέγουσιν ὅτι μοὶ μοιαίξεις. . . .
—'Α! σὺ εἰς ἦσο ὠραιότερα, εἰς ἐγεδύετο μὲ ἐξαιρετικὴν καλαισθησίαν. . .
—Δὲν ἐνεδύθημι ἄσχημα! . . . Καὶ δὲν ἐξώδευον Σηακαρούς. . . Ἄλλὰ, γνωρίζεις, ἡ καλαισθησία δὲν μανθάνεται εὐκόλως; πρέπει νὰ εἶνε φυσικόν.
—Βεβαίως σὺ ἦσο ἢ βασιλὶς ὄλων τῶν ἑορτῶν!
—Ἡ βασιλὶς ὄχι, ἀλλὰ, δὲν τὸ κρύπτω, ἤμην πάντοτε μεταξὺ τῶν πρώτων κυριῶν. . . .

—'Αφσέ με, νὰ τὸ εἶπὼ ἀκόμη μίαν φράσιν δὲν εἶσαι δὰ καὶ τότε γραιά, ἀλλὰ εἰς ἐπεθύμουν νὰ σὲ ἐβλεπα μεταξὺ τῶν εἰκοσι καὶ τριάκοντα ἐτῶν. εἰς ἐπεθύμην νὰ σὲ ἐβλεπα εἰς τοὺς χορούς, περιγύρον εἰς τοὺς πέλους, λάμπουσαν ἐν τοῖς πολυτίμοις λίθοις, ὀφθαλμοβαλλομένην ὑπὸ χιλιῶν λακρυσιῶν, ὑπερηφάνων νὰ δρέψωμαι ἐν χειροκτινῶν σου, ἐν ἔνθους πασὸν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς σου, διψαλέων ἐνὸς μεδιάματός σου, μιᾶς λέξεως. . . .
—Καὶ ὅμως ἰδὲ τί ἐμεινεν ἀπὸ ὅλα αὐτὰ.
—Ἐμεινε μίκα ὠραία νονέτα. . . Καὶ αἱ ἀνεμνήστες; εἴπειτα δὲν ἀξίζουσιν τίποτε;
— Οὐδεὶς πόνος μεγαλειότερος ἔῃς ἀνεμνήστεως ἐντυγνῶν χρόνων.
'Εν στιγμῆς δυστυχίας.
—Ναί, τὸ λέγει ὁ Δάντης; ἀλλὰ καὶ ὁ De Mous-ser λέγει:
Un souvenir heureux est peut être sus terre Plus vrai que le bonheur.
—Ἐχεις πάντοτε τὴν ἀπάντησίν σου ἐτόιμην.
—Δὲν εἶνε ἀληθές, νονέτα, ὅτι σὲ ἠκολούθουν οἱ νέοι;
—Βεβαίως μὲ ἠκολούθουν. . . Καὶ ὑπῆρχε τις εἰς ἦν τοῦτο ἐπροξέει Σφιμόν. . . Ἡ κόμησα Ἄουρέλη ἰδίας ἦτο πλουσία, ὠραία, εὐγενεστέρη ἐμοῦ ἢ τις ἐκκληιδωσα τὴν σηματογραφίαν μου νυμφευθεῖσα τὸν νόνον σου μὴ ὄντα εὐγενῆ. Καὶ ἐπεθύμει ἄνευ ἀντιφωνίας νὰ φέρῃ τὸ σκῆπτρον τῆς ἐποχῆς μας. . . ἀλλ' ἢ βασιλεὺς ἢ ἐξ ἀνάγκης ὤφειλε νὰ τὸ μοιρασθῆ μετ' ἐμοῦ . . . Ἐἴμεθα ἀντιζήλοι, αἱ δύο ἐνδοξοὶ ἀντιζήλοι. . . Τὴν δευτέραν ἐδέχετο ἐκεῖνη ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς, τὸ Σάββατον ἐγὼ. Φυσικὰ ἐκεῖνη ἔρχετο παρ' ἐμοῦ, ἐγὼ ἐπήγαινα παρ' αὐτῆς, δὲν ἠδυναίμεθα δὲ ὑποφραζόμενα ἢ μία, τὴν ἑλλην, ἀλλ' εἴμεθα πάντοτε μαζὶ ἵνα ἐπαγρυπνώμεθα ἀμοιβαίως. . . Ἐὰν δὲν ἤμην παρούσα, ἐσχημάτιζε πέμψς αὐτῆς μέγαν κύκλον ἐπὶ τῇ ἐμφωνίᾳ μου πάντες ἠγεῖροντο καὶ μοὶ ἐκκίμαναν θῆσιν παρὰ τῇ σενωτέρῳ μου φίλῃ. . . Ὁ κύκλος διηρέτο. . . ἀλλ' ἔφραττεν ἐμέ. . . Ἡ ὠραιότης τῆς Ἄουρέλης ἦτο κανονικωτέρα τῆς ἰδικῆς μου, ἀλλ' ὅμως ἐγὼ ἤφρασκον περισσώτερον ἦτο περισσώτερον ἐμοῦ πεπαιδευμένη, ἀλλ' ἐγὼ εἶχον φήμην εὐφροσύς γυναικός. . . ἐν ἐκείνῳ τῶ καιρῷ. . .
—Καθὼς καὶ τότε, καθὼς καὶ τότε.
—Ἡ κόμησα Ἄουρέλη διακαῶς ἐπεθύμει νὰ κίχην γνωριμίας μετὰ ἀνθρώπων ὑψηλῆς περιπέτης, καὶ ἰδίας μετὰ τῶν ξένων. Καὶ ἐπιτύγγαινα νὰ ἔχῃ τὰ πρωτεία εἰς τὰς γνωριμίας ταύτας. . . Δυστυχῶς Ἄουρέλη. . . Μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων τούτων μοὶ ἐφαίνετο ὡς εὐτελες, οὐτιδανὸν γυναικίριον. . . Διὸ περ ἤμην ἐξ ἐκείων ἃς μᾶλλον ὑποπτεύετο. . . Δὲν ἐβράδυνα ὅμως νὰ

γίνω κυρία τοῦ πεδίου. . . Τὴν συνοδίαν τῆς Ἄουρέλης ἀπετέλει ὁ καλὸς καὶ ὁ κακὸς, ὁ καθαρὸς ἀργυρὸς καὶ ὁ ἀργυρὸς cristophle; καὶ ἐγὼ διεγνώσκον αὐτὸν πάντοτε λίαν ταχέως. Περὶ τοῦ ἀργύρου cristophle; αὐθόλας ἐφρόντιζον τὸν ἄφρον ὄλον εἰς τὴν καλὴν μου φίλῃν; ἐγὼ ἐκτύπων εἰς τὸν καλὸν, καὶ σὲ βεβαίως, Λίνα μου, κανεὶς δὲν προσεῖχε τόσῳ εἰς τὴν κόμησαν Ἄουρέλην ὅσον εἰς ἐμέ. . . Τί τῆ προσέθετον οἱ Ἕλληνας καὶ Λατῖνοι συγγραφεῖς τῆς; . . Ἐγὼ ἤμην αὐτόματος, τομικῆ, πρωτότυπος εἰς τὰς παρατηρήσεις μου; εἶχον καθαρὸν ἐνθουσιασμὸν διὰ πᾶν μέγα, πᾶν ὠραῖον, ἐμίσουν σφόδρα πᾶν ἀγενές. . . Σεῖς ἔχετε φυσιογνωμίαν ἰδίαν, σεῖς εἰσθε σεῖς—μοὶ εἶπεν ἡμέραν τινὰ πρόσωπόν τι ὅπερ ἔχαρε τῆς ἐμπειροσύνης τῆς Ἄουρέλη. —Εκεῖνη εἶνε ὡς τὸ ὕδωρ ὅπερ ἀρμύζεται εἰς ὅλα τὰ δοχεῖα, ὡς ὁ καθρέπτης ὅστις ἀντανακλᾷ ὅλας τὰς εἰκόνας, ὡς ἡ ἠχὴ ἢ ἐπαναλαμβάνουσα πάντα ἔχον. . . Τὴν θαυμάζουσι μόνον ἐπὶ τινὰ στιγμήν, ἐνῶ ὤμεις πάντοτε. . .
—Νονέτα μου, πόσον ὠραία ὠμίλει τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο ἐκείνο! Τίς ἦτο;
—Τί σὲ ἐνδιαφέρει τὸ ὄνομα; τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο ἀπέθανεν ἐν τῇ ἐξορίᾳ πρὶν σὺ γεννηθῆς. . .
—Ἐν τῇ ἐξορίᾳ;
—Ἐ, Λίνα, οἱ χρόνοι ἐκείνου ἦσαν ἀλλόκοτοι. Ἐορταὶ καὶ εὐθυμίαι κατ' ἐπιφάνειαν, ἐντὸς χοροῦς ἤφρασιον. Πόσοι κομποῖ ἔμελλε ἐξερχόμενοι τοῦ χοροῦ, δὲν ἀδτηγόντο ἐκεῖθεν ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας εἰς τὰς φυλακάς! Μετὰ τὸ 1848 ἀνέπνεον μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ ἐξέλθωσιν ἐκεῖθεν. Τότε ἀπῆρτο ἀληθῶς ἰσχυρὰ πῖσις, τότε ἀπῆρτο δύναμις χαρακτῆρος! . . . Εἰς τῶν ἰσχυρῶν τούτων χαρακτῆρων ἦτο. . . ἦτο ἐκείνος περὶ οὗ σοὶ ὠμίλου. . . Ἀνῆκεν εἰς ἐπιφανῆ τῆς Ἀμερικανίας οἰκογενεῖαν, καὶ εἶχε συνηθῆ πρὸς τὴν κόμησαν Ἄουρέλη παρ' ἢ τὸν εἶχον γνωρίσει. Δὲν ἠδύνατο νὰ φαντασθῆ τις ὅτι ἦτο συνωμότης. Ἦτο εὐπροσῆγορος κομψάτατος, κεκοσμημένος δι' ὄλων τῶν προτερημάτων τῆς κοινωνίας, βήτωρ εὐγλωττος καὶ ὀξύς, κλειδοκμηθαισῆς ἐξοχος, ποιητῆς ἐκ τοῦ προχείρου. Ἐγὼ τὸν ἐνόμιζον οὐτιδανόν. . . Καὶ τὸν ἀντιτίαν, ἦτο εἰς τῶν δραστηρίων ἐταίρων τῆς Νέας Ἰταλίας. Ἐδίδετο ποτε χορὸς παρὰ τῶν τῶν ἡμετέρῳ πατριτικῶν οἰκογενειῶν. Ἦτο ἡ Ἄουρέλη, ἐγὼ, καὶ ὄλοι αἱ κυρία τῆς high-life, ὡς συνειθίζουσι νὰ τὴν ὀνομάζουσι τότε ἦτο καὶ ἐκεῖνος. Οἱ οἰκοδεσπότης εἶχον φροντίσει κατὰ τὴν ἑλπίδα νὰ συμπεριλάβωσι μεταξὺ τῶν κεκλημένων καὶ ἀμερικανίας τινὰς ἀξιοματικὰς. . . Ἐγὼ ἤμην Ἰταλίς ἐν τῷ βῆθει τῆς καρδίας; μοὶ ἐπροξέονον πονοκέφαλον οἱ ἴσαντινι; ἔτρεμον μὴ μοὶ παρουσιάσωσι τινὰ τούτων καὶ μὲ ὑπεχέουσι νὰ χορεύσω μετ' αὐτοῦ. . .

Ἐπεθύμουν νὰ φύγω, ἀλλὰ τίνι τρόπῳ; Πῶς νὰ εἰδοποιήσω τὸν σύζυγον ὅστις εἶχε ἀποσπορῆ μετ' ἄλλων σοβαρῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν αἰθουσαν τοῦ καπιωματῶς; . . Ἐν τούτοις οἱ ἀξιοματικοὶ εἶχον περικυκλώσει τὰς κυρίας, ἢ Ἄουρέλη διήλθεν πλησίον μου σπριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος ἐνὸς τούτων; δὲν ἦτο κίνδυνος νὰ μοὶ τὸν παρουσιάσῃ; ἦτο πρὶν γίνῃ καὶ βεβαίως ἤθελε νὰ τὸν κρατήσῃ ὄλον δι' αὐτὴν. . . Ἐσρεψα τοὺς ὀφθαλμούς; πέριξ; ἐξήτουν ὀφθαλμοφῶς ἐκείνον. . . τὸν κόμητα. . . εἰς ἠδύνατο ἴσως νὰ ἐλθῇ εἰς βοήθειαν.
'Α! ἦτο κόμης.
—Ναί. . . τὸν εἶδον τέλος; σπριζόμενον ἐπὶ τινος Σφιρα, καὶ μόλις ἐσρεψε τὸ βλέμμα πρὸς τὸ μέρος μου, τῶ ἔνευσα διὰ τοῦ σπιτιδίου νὰ πλησιάσῃ. —Εἰσθε ἀδιάθετος ἀπόψε, τί ἔχετε;—Τίποτε, κόμησα, ἀλλ' ἀπέρχομαι.—'Οχι, μὴ ἀπέλθῃτε, προσέθηκα, ὑποχρεώσατέ με τὸν ἀντικτινὸν δι' ὄλους τοὺς χορούς ὅς ἔχετε διαθέσιμους. . . Ἰδοὺ τὸ βιβλιόκιόν μου. . . . Πληρώσατέ τὰ κενὰ διὰ τοῦ ὀνόματός σας. . . Γνωρίζω ὅτι χορεύετε ὀλίγον, ἀλλὰ πρόκειται νὰ με ὑπερηστήσῃτε. . . Σὲ ἐξηγοῦμαι κατ' ἄνωγαν. . . ταχύνετε. Καὶ τῶ ἔδοκα τὸ βιβλιόκιον εἰς χεῖρας. . . Δὲν εἶχον καιρὸν νὰ γένοιαι, διότι ἀκριβῶς τὴν στιγμήν ἐκεῖνην ἢ οἰκοδεσποῖνα ἐπὶ τοῦ βραχίονος ἀξιοματικῶν τινος ἐμπροσθέν μου.—Ἐχετε ἐν valzer ἢ μίαν polka διὰ τὸν βαρῶνον; μὲ ἠρώτητε, παρουσιάζουσα μοὶ τὸν γερμανὸν τῆς οὔτινος δὲν ἐνθυμούμαι πλέον τὸ ὄνομα. Ἐυχαιριστῶ, εἰμαι ὑποχρεωμένη ἀπακρίθῃ. Δι' ὄλους τοὺς χορούς; δι' ὄλους. Ὁ βαρῶνος δὲν εἰς με συγχωρήσῃ βεβαίως ἐλθούσαν πολὺ ἄργα, εἶπεν ἐκεῖνη. Ὁ ἀξιοματικὸς προσέθηκε φιλοφρόνημά τι καὶ ἀπεμακρύνθησαν. Ἀγῶ ἀνέπνευσα. Ἦτο διὰ τοῦτο; ἠρώτησεν ὁ κόμης ὅστις εἶχε μείνει ὀλίγω κατὰ μέρος; Ναί, ἦτο διὰ τοῦτο; δὲν ἤθελα νὰ χορεύσω μὲ αὐτῶν ἀξιοματικῶν. Καὶ ἐγὼ ἐπεθύμουν νὰ ἀπέλθω ἀκριβῶς διότι εἶνε οἱ ἀξιοματικοὶ οὗτοι. Τόρα εἰσθε εὐχαριστημένος νὰ μείνετε; Λίαν εὐχαριστημένος μάλα, σὲ; εὐχαριστῶ καὶ σὲ; θαυμάζω. . . περισσώτερον τοῦ συνήθους. . . Ἡ ὀρχήστρα ἐσήμκων ἐν valzer.—Εἶνε ὁ τέτατος χορὸς ἐκράξεν ὁ κόμης, εἶνε ἰδικός μου. Ἄ! τὴν μουσικὴν τοῦ valzer ἐκείνου τὴν ἔχω ἀκόμη εἰς τὰ ὠτὰ μου. . . Καὶ ἐνθυμούμαι τόσῳ καλὰ τὴν ἑορτήν, ὥστε καὶ τὰς ἐνδυμασίας ἀκόμη τῶν κυριῶν δύναιμι νὰ περιγράψω μίαν πρὸς μίαν. . . Τί φλύκας νόνα; δὲν εἶνε ἀληθές; Λίνα;
—Ἐξακολουθεῖ διασκεδᾶν τόσῳ. . . Καὶ ὁ κόμης;
—Τὰ πατριωτικά μου αἰσθήματα ἤσκησαν ἐπὶ τῆς ψυχῆς του βασκανίαν μεγαλειετέραν τῆς ὠραιότητός.

μου. Είχον παρ' αὐτῶ τσακύτερη ἐπιστολήν ὅσην δὲν εἶχον οἱ γενωτέρου τοῦ φίλου, καὶ ἐγὼ μόνη, μεταξὺ ὄσων γνωριμῶν εἶχεν ἐν Βενετίᾳ, ὅποια φύσις ἥρωος ἦτο καὶ τίνας ἀνάσχυοι καὶ λυπηραὶ φροντίδες ἐκρύπτοντο ὑπὸ τὸ μειδιάκι του. . . Ἡμῖν ὑπερήφανα καὶ ἐφοδύμην. . . Εἰς ἑκαστον τῶν ταξιδίων του, ὁ σκοπὸς ὄντων μου ἦτο γνωστὸς, ἔπρεμον μὴ δὲν ἦθελον ἐπιστρέφει πλέον. . . Ἐνθυμοῦμαι, καὶ θὰ ἐνθυμοῦμαι μέχρις οὗ ζῶ, χειμερινὴν τινα ἐσπέραν. . . Ἦστω χειμῶνες παρ' ἄλλον, Αἴνα μου. . . Ὁ κόμης εἶχεν ἀναχωρήσει πρὸ δύο μηνῶν καὶ δὲν εἶχον εἶδῃσιν ἄμέσως ὄντων τὸν δεῖπνον ἀπεσύρθη ἐἰς τὰ δωμάτιά μου. Ἡρχισα νὰ παρατηρῶ βιβλίον τι, εἶτα ἔλαθον ἐργάζεσθαι τὴν ἀπιδάσα καὶ τοῦτο ἀκούμνησα ἐπὶ τινος ἔδρας. Αἴφνης ἐπισθῆν μου ἠνοιχθῆ μία θύρα καὶ συγχρόνως—Εἶμαι ἐγὼ, εἶπε φωνὴ πολλὴ γνωστή. Ἦκουσα ὅτι εἶσθε ἐδῶ καὶ ἦλθον χωρὶς νὰ δώσω καιρὸν εἰς τὸν ὑπερέτην νὰ μὲ ἀναγγεῖλη. —Σεῖς! ἔραξα τρέχουσα εἰς συνάντησιν. Ἀλλὰ διατὶ οὕτω μεταμορφωμένοι;—Ὁ κόμης—ἦτο ἐκεῖνος—δὲν εἶχε πλέον τὴν πυκνὴν γενειάδα ἵτου. Παρατήρησε περίεξ καὶ μὲ ἠρώτησεν: Εἶσθε βεβαίᾳ ὅτι οὐδεὶς μὲς ἀπορᾶται; Ἐκλεισα τὰς θύρας ἔσθωθεν.—Λοιπὸν;—Ἡ ἀστυνομία εἶνε ἐπὶ τὰ ἴχνη μου, προσέθηκε. Τὴν νόκτα ταύτην! ἀπέρχομαι Θεέ μου! τὴν νόκτα ταύτην! Καὶ ἀφίνατε τὴν Ἴταλίαν;—Ἰσως διὰ πάντοτε, ἀπεκρίθη.—Δὲν θὰ ἰδοθῶμεν πλέον; ἠρώτησα λαμβάνουσα τὰς χεῖράς του.—Καὶ διὰ τοῦτο ἐπρότιμησα τὴν ὁδὸν τῆς Βενετίας. . . Ἡδυνάμην νὰ ἀναχωρήσω ἄλλοθεν εὐκολώτερον, ἀλλὰ χωρὶς νὰ σᾶς δώσω τὸν ὕστατον χαριετισμὸν; . . Πῶς εἶσθε ὡρᾶ, Ὁλυμπία! . . . Καὶ πόσον ὠραία ἐν τῇ ὡρᾷ τῆς σας! . . . Προσπλάσατε ἐπ' ἐμοῦ τοὺς ὀφθαλμούς σας, καὶ τὸ ἦδὺ φῶς θέλει μείνει ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἐς αἶε.

—Ὡ! νόνα, πόσον ὠραία εἶνε νὰ ἀκούη τις νὰ ὁμιλοῦν οὕτω!

—Ἦτο τόσῳ εὐφραδῆς ὥστε ἔμενον μετέωρος ἐκ τῆς μουσικῆς τῆς φωνῆς ἐκείνης, ἐκ τῆς βασκανίας ἐκείνων τῶν λέξεων. . . Ὁ πόσον ἰσχυρὸς ἐκεῖνος, ὅστις εἶχε τὰς ἴνας ἐνὸς τῶν ἠρώων τοῦ Πλουτάρχου, εἰσησμένους νὰ διατάτῃ, ἐκεῖνος ἰκέτης ἐμπροσθέν μου, δυστυχῆς γυνή! . . Ἐξῶ ἐκκίνητο ἡ καταιγὴς, ἐξῶ τὸν περιέμενον ἄπειρο ἐνέδρα, καὶ φυλακαὶ ἴσως, ἴσως ὁ δῆμιος ἠδυνάμην νὰ ἐπιγύσω γλυκῆτά τινα εἰς τὴν τραυματισθεῖσαν ἐκείνην ψυχήν. . . Ὡ! βεβαίως, αἱ ἀδυσώπητοι, αἱ σκληραὶ συνειδήσεις, ἦθελον μὲ καταικίλασαι.

—Ἐγὼ, ὄχι! . .

—Σὺ; Τί γνωρίζεις σὺ ἀπὸ ζωῆν, μικρὰ μου; Ἐπεκράτησε σιγῆν σιωπῆς.

—Τελείωσον τὴν ἱστορίαν, νόνα μου, εἶπε δειλῶς ἡ Αἴνα.

—Ἐπρεπε νὰ ἀπέλθῃ! Ἡ ἐλαχίστη βραδύτης ἠδύνατο νὰ ἀποβῆ ὀλεθρία. Ὁ κόμης ἀπῆλθεν ἴνα ἐπὶ παρουσίᾳ του κἀσω ἐπιστολάς τινας.—Σεῖς ὑπῆρξατε μύστας μου, μοι εἶπεν ἐν τέλει. . . Εἰς τοὺς χρόνους ἐκείνους, Αἴνα μου, δὲν ἦμην ποσὸς φλύαρος.—

—Ὅσα σὰς εἶπον κρατῆστέ τα ἐν τῇ μνήμῃ σας, τὰ ἰνόματα ἄτινα σὰς εἶπον λησμονήσατέ τα· ἐὰν ἐρωτηθῆτε περὶ ἐμοῦ, δείξατε ὅτι μὲ ἐγνωρίσατε ὡς ἄνθρωπον τῆς κοινωσίας. . . Εἶναι ἀδύνατον νὰ σταθμισθῶσιν αἱ συνέπειαι μίξ ἀνοησίας. . . Σεῖς εἶσθε μήτηρ, δὲν ὀρεῖσθε νὰ περριονῆτε τοὺς κινδύνους. . . Ὅταν ἀπεφάσις νὰ ἀναχωρήσῃ ἦτο ἡ δεκάτη ὥρα. . .

—Καὶ προστρέξεν εἰς σωτηρίαν;

—Ναί, πρῶτον εἰς Κέρκυραν, καὶ εἶτα εἰς Ἀγγλίαν; . . Ἀλλ' ἡ νοσταλγία τὸν ἐφόρευσε μετὰ τρία ἔτη. . . Τί κάμνεις, Αἴνα;

—Τίποτε· σφογίξω μὲ ἐν φίλημα τὸ δάκρυ ἐκείνου ὑπερ βρέχει τὰς παριάς σου. . .

—Ἀρκεῖ ὑποθέσεις παλαιαί· εἶπεν ἡ κόμησσα, κινουσα τὴν κεφαλὴν, ὡσεὶ θάλουσα νὰ ἀποδείξῃ σκέψεις ὀλιγαράς. Καὶ ὅμως δεσποσύνη, εἶσθε εὐχαριστημένη; Κἀμνω κακὰ πολλὰ κακὰ, πρέπει νὰ μοι φράξῶσι τὸ σῶμα. . . .

—Καλὴ μου νονέτα. . . .

—Τί εἶνε;

—Ἐπεθύμουν νὰ μάθω. . . .

—Ἐμθεες καὶ πολλὰ, κυρία περιέργως

—Μίαν ἐρώτησιν. . . μίαν μόναν.

—Ἐμπρός, ἄς ἀκούσωμεν.

—Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ποῦ ἦτο ὁ νόνος;

—Ὁ νόμος σου ἐκοιμᾶτο κάθε ἐσπέραν εἰς τὸ δωμάτιόν του ἀπὸ τὰς ὀκτὰ ἕως τὰς δέκα.

—Δὲν θὰ ἦτο ἴσως καλλίτερον ἂν ἐκοιμᾶτο ἀπὸ τὰς ἑξ ἕως τῆς ὀκτῆς; . . .

Καλαμάκις.

Α, Ι. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ.

Ο ΑΡΕΙΜΑΝΕΙΟΣ

Ὁ Ἀρειμάνειος ἔχει μίαν σολὴν ποῦ τὸν διακρίνει, τὸν σολίζει, καὶ τὸν ὠφάνει. Εἶναι φορτομένος σηδεμικά ποῦ εὐξάνουν τὴ δυνάμητον, τὴν ὀντότητάτου,

καὶ τὸν εὐχαριεῖ νὰν τ' ἀκούη νὰ κλιγγῶν ἀπῶνοντος ὅταν εἰς τὸ δρόμο.

Ἔτσι, ὁ Ἀρειμάνειος ἀγαπᾷ τὸν πόλεμον, ὡς ὁ φίλος αἰσθητικὸς ἀγαπᾷ τὴν εἰρήνην. Οἰκασεὶ καὶ θάλλεται εἰς τὸν κίνδυνον τῆς μάχης καὶ σὴν μέθην τῆς σφαγῆς, μὲ ἀγρία εὐχαρίστησιν, ἐπειδὴ φρονεῖ τοὺς νομιζόμενους ἐχθρούς του· ἐπειδὴ ἐμψυχωμένος ἀπὸ τοὺς προεξαιρούμενους, καὶ ἀπὸ τὴν προσπαθησομένην τεχνιτὴν ὤθησεν τῆς ὄλης πολεμικῆς παρατάξεως. Ὁ Βασιλέως του τὸν προσμένει μὲ προβηθασμῶς καὶ τιμητικὰ παράσημα, ἂν κάμῃ ἀφθονοὺς φόνους! . . . Ἡ Πατριδάτου τόνε δέχεται ὡς Ἡρωᾶ, ἂν κάμῃ θρασύτην ἀπὸ ζωῆς ἀνθρώπων!

Ὁ Ἀρειμάνειος τοῦτος, ἂν ξεφύγῃ τὴ θεία δίκην, κ' ἐπιστρέψῃ ζωντανὸς εἰς τὸν τόπον του, ἠμπορεῖ νὰ μὲς εἴλῃ παραμορφωμένος, κολοβωμένος, ἢ ἄλλως;—ποὺ κκοκοποιήσῃ. Ἀλλὰ ἐκεῖνο τὸ κολώσωμα, περὶ μὲρῶσθη καὶ κκοκοποίηση, ἐσίγισαν εἰς τοὺς ἀντιπάλους τῶς ζωῆς ἀνθρώπων! Ἔτσι, ὁ Ἀρειμάνειος ὄλα ἐκεῖνα τὰ ἔχει φθινὰ, καὶ πολλὰ φθινὰ.

Εἶναι ἀληθινὸν ὅτι ὁ δῆμιος φρονεῖ ἀκόμη φθινότερα. Ἀλλὰ ὁ δῆμιος κάνει ἔργον ἄτιμον, ἐπειδὴ φρονεῖ ἄτιμους ἀνθρώπους· ἐνθ' ὁ Ἀρειμάνειος κάμνει ἔργον ἐντιμον, ἐπειδὴ φρονεῖ ἐντίμους ἀνθρώπους.

Ὁ Ἀρειμάνειος φρονεῖ ἐντίμους οἰκογενεῖας ἀναγκασίως· εἰς τὰς οἰκογενεῖς του· παιδιὰ οἰκογενεῶν, ἑλπίδα τὸ κάθνεκα καὶ σίγημα τῆς οἰκογενεῖας του· ἀνθρώπους ἄλλους ἀξιότιμους ὅπου τιμῶνε τὴν ἀνθρωπότητα. Ὁ Ἀρειμάνειος ὄλους τοῦτους τοὺς περνᾷ ἀπὸ τῆ σπάθατου, καὶ ῥίπτει πένθος εἰς ἐντίμους οἰκογενεῖς, καὶ καταστροφὴν εἰς ὀλιώληρες κοινωσίας. Ὅποια τιμὴ! Ὅποια δόξα διὰ τὸν Ἀρειμάνειον! . . . Πῶς ἕνας τέτοιος Ἡρωᾶς ἦθελε παραβῆθῃ μὲ τὸν δῆμιον, ὅστις δὲν κάμνει παρὰ νὰ παρρεύῃ τὴν κοινωσίαν ἀπὸ τοὺς κκοκούρους!;

Ὅταν εἴθῃ βεβαία μίξ μέρη εἰς τὴν ὁποῖαν ὁ ἀνθρωπος θὰν ἦναι καὶ ἐσωτερικῶς· εὐγενισμένος· καὶ τότε ἡ δὴ ὑπόληψες δῆμιος καὶ Ἀρειμάνειος θάει ἐναλλαγθῶν, καὶ καθέναντος θάει λάβει τὴν ἐδικήν του. Ἀλλ' ἕως ὅτου ὁ Κόσμος ἔχει μόνον τὸ ἐξωτερικόν του κκοκοποιημένον, ὁ δῆμιος θάει θεωρεῖται ἄτιμος, καὶ ὁ Ἀρειμάνειος ἐντιμος.

ΑΝΑ. ΔΑΣΚΑΡΑΤΟΣ.

PAOLO GIACOMETTI

Η ΓΥΝΗ ΕΙΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΓΑΜΟΝ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΤΡΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ.

[Συνέχεια καὶ τέλος· ὄρα φολ. 25.ον]

ΜΑΘ. (πρὸς τὴν Σοφίαν) Τώρα εἶσθε εὐχαριστημένη, δὲν εἶναι ἀλήθεια;

ΣΟΦ. Ἀλλὰ διατὶ τὸν ἀπεπέμψατε;

ΜΑΘ. Καὶ τί νὰ τὸν κάμω; . . . καὶ ἠμποροῦμε τάχα νὰ τὸν ὑποχρεώσωμεν, ὅταν ὁ ἀνθρώπος ὁ ὁποῖος τὸν ἤπερ ἀπὸ τὸν δρόμον, τὸν καὶ ἀγαπᾷ ὡς πατέρα, θάει νὰ τοῦ δώτῃ γυναικᾶ τὴν μονοκράβη θυγατέρα

του. . . .

ΣΟΦ. Καλέσατε λοιπὸν τὴν Ἀμαλίαν, θάει νὰ τὴν ἴδω.

ΜΑΘ. Θάει, εἰς τὸ σπίτι μου; . . καὶ ἴσως θὰ ἐτολμούσατε νὰ ἐπιπλήξετε τὴν δυστυχῆ κόρη; Ἀ, ἴναί, τιμωρήσέ τὴν διότι, βλεπόντων ὅτι ὄλοι τὴν ἐγκατέλειψαν, ἤσθῃ τὴν ἀνάγκην ν' ἀγαπήσῃ, καὶ νὰ ἀγαπήσῃ· διότι ἐπίστειεν εἰς τὰς ὑποσχέσεις ἐνὸς νέου, εἰς ἡλικίαν καθ' ἣν τὰ πάντα πιστεῖται; Ἀὐτὴ ὁμοίως τὰς ψυχὰς ἐκείνας καὶ ὅποια περιμένουσι τὸν ἀγγελον ὅστις θὰ ἐκβάλῃ αὐτὰς ἀπὸ τόπον ἐξελίξεως. . . Ὁ τίπος οὗτος δι' αὐτὴν τὸν σπῆτι τῆς μητρός της! . . . Σᾶ; εἶπα ὅτι δὲν θὰ ἐβλέπετε πλέον τὴν Ἀμαλίαν οὔτε τὸν Ἐβραῖον, καὶ θὰ κρατήσω τὸν λόγον μου· τὰ διακήρῃ εἶναι ἀνοικτά!

ΣΟΦ. Τόσον σκληρῶς θάειτε νὰ φερθῆτε πρὸς ἐμέ;

ΜΑΘ. Ὁχι, εὐσπλαγγνικὰ μάλιστα. Τὰ παιδιὰ τοῦ Καρόλου μου ἔφερον τὴν δειχνοῖαν εἰς τὴν οἰκογενεῖάν σας. . . πῶρα θὰ ἔχετε τὴν εἰρήνην· τώρα εὐχαριστῆθε, μεθυσθῆτε ἀπὸ τὰ χάδια καὶ τὰ κανάκια τοῦ Βαλεντιῶν, γλυκυτάτων καρπῶν τῶν ἐμπαθῶν ἐρώτων σας μὲ τὸν κύριον Ἀμεδαῖον.

ΣΟΦ. Ὁ Ἀμεδαῖος, πιστεύσατέ μοι, ποτὲ δὲν ἐμίσησε τὰ τέκνα μου, μάλιστα πολλὴ λυπεῖται διότι μ' ἐσερήσατε αὐτῶν, καὶ ὅτι ἦλθεν εἰς λόγους μὲ σᾶς, ὁ ὁποῖος ὅμως τὸν προσεβλάτε.

ΜΑΘ. (εἰρωνικῶς) Ἦρῆπει νὰ τὸν προσκαλέσω νὰ μὲ συγχωρήσῃ;

ΣΟΦ. Ἀπ' ἐναντίας, ἐπιθυμῶ νὰ φιλιωθῆτε πάλιν.—Ἄν ἐγνωρίζετε εἰς ὅποιαν εὐρίσκεται κατῆσαν, σᾶς ὁ τόσον καλὸς, βεβασίως θὰ τὸν ἐλυπηθῆ.

ΜΑΘ. Καὶ πῶς εἶναι; δὲν ἐνωῶ. . . .

ΣΟΦ. Διὰ ν' ἀγοράσῃ μετοχὰς ἐπὶ τῆς τραπέζης τῆς Μασσαλίας ἐθανεῖσθῃ τρακοντακισχιλίας λίρας ἀπὸ τὸν κύριον Ἰγνατίον, ὅστις ἐλαβῆν ἦδη τὸ κατ' αἰτοῦ ἐντάλμα συλλήψεως.

ΜΑΘ. Ἐνόησα! (ψυχρῶς) καὶ θὰ παρητεῖτο ἀπὸ τὰ δικαιώματά του ἂν τῷ παρεχωρεῖτο ἡ χεῖρ καὶ ἡ προίξ τῆς Ἀμαλίας!

ΣΟΦ. Τοῦντι μὴ γνωρίζω δὲ ὅτι ἡ Ἀμαλία εἶχεν ἦδη προκατελημμένην τὴν καρδίαν, ὁ Ἀμεδαῖος ἐπίστειεν. . . . ἦλπίς. . . .

ΜΑΘ. Ἠλπίς νὰ κλείσῃ τὴν συμφωνίαν, νὰ πωλήσῃ μίαν ψυχὴν. . . (ὀργίλος) Μὴ τὸ βλέπετε, κυρία, βλέπετε τὰς συνεπειὰς τοῦ δευτέρου γάμου;

ΣΟΦ. Ὁ Ἀμεδαῖος ἐγνωρίσε τὸ λάθος του, καὶ μετεμελήθη, δύναμαι νὰ σᾶς βεβαιώσω περὶ τούτου. Ὁ Ἀμεδαῖος κυριεύεται μὲν ὑπὸ τῆς πρώτης τοῦ Σουοῦ ὀρμῆς, ἀλλὰ γρήγορα ἔρχεται εἰς ἐαυτὸν. . . ὁ δυστυχῆς! . . . ἀπατηθεὶς ὑπὸ τῶν τῆς Μασσαλίας, καταδικωμένος ὑπὸ τοῦ Ἰγνατίου, προσβληθεὶς ὑπὸ τῶν λόγων σας, ἀγνοεῖ εἰς ποῖον ν' ἀποταῖθῃ· καὶ ἐγὼ, περὶθεῖσα παντὸς ἄλλου μέσου, ἐλαβὼν τὸ θάρρος, καὶ πλήρη ἔγρουσα πεποιθῆσαι εἰς τὴν εὐκρίθειαν καὶ γενναίαν ψυχὴν σας, ἀπεφάσιον νὰ ἐλθω πρὸς σᾶς. . . καὶ νὰ σᾶς παρακαλέσω. . .

ΜΑΤΘ. (σοβαρώς) Τίς...
ΣΟΦ. (διατίζουσα) Δι' ἐν... δάνειον.
ΜΑΤΘ. Δὲν δανείζω χρήματα, δὲν ἔγω... καὶ ἂν ἔγω, τ' ἀπέκτησα μὲ πᾶν ἰδῶτα· καὶ δὲν ἐθλασσοπύηναι διὰ τὴν πληρόν τὰ χρέη ἐνὸς ἀνοήτου. Ὁ, τι ἔγω, ἀνήκει εἰς τὴν Ἀμαλίαν καὶ εἰς τὸν Ἑρρίκον, μὰ τὸ πῆτε μου, παρακαλῶ, ἔχει καὶ τὸ Ἑξάρου, ὁ σύζυγός σας νὰ ἀποτινίσταται εἰς ἐμέ;

ΣΟΦ. Ὁ! βεβάζιος αὐτός, δὲν ἤθελε, καὶ ἔγω ἔνεκα ὑπερηφανίας, ἀλλὰ πεπεισμένος δὲν ἔπαισα πρὸς σὰς; ... ἐγὼ ἐκουσίας ἦλθον ν' ἀντιμετωπίσω τὴν δικαίαν ὀργὴν σας, ἐγὼ σὰς παρακαλῶ καὶ σὰς ἐξορκίζω νὰ μὴ μᾶς ἐγκαταλείψητε. Ἐκρίνατε καλὸν νὰ μὲ φερσίσητε τὸν τέκνον μου· λοιπὸν ἂν ἀμετάπειστος ἐμμένετε εἰς τὴν ἀπόρασιν ταύτην, εὐπειθῶς δὲ ὑπομείνω τὸν σκληρὸν τοῦτον χωρισμόν... ἀλλὰ μὴ ἀφίκατε τοσούτην νὰ ὑποστῇ αἰσχύνην ὁ σύζυγός μου... τῶ εἶναι ἀδύνατον... καὶ ἴδη τρομερὰν σκέψιν ἐνόησα διελθοῦσαν τῆς διανοίας του... Ὁ, ἐνθυμήθητε, κύριε, ὅτι πᾶν τοτε ὁπῆρξα ἡ πιστὴ τοῦ υἱοῦ σας σύντροφος, ὅτι τὸν ἡγάπησα, μετ' ἀφοσίωσης τὸν περιποιήθηκα κατὰ τὴν μακαρὰν καὶ ἐπώδυνον ἀσθένειάν του: ὅτι εἶμαι ἡ μήτηρ, ὅταν τέκνον του, τὸ ὅποια σὰς ἀγαπᾷτε! Ἐνθυμήθητε, πᾶν κατὰ τὴν ἐπίσημον ἐκείνην ὥραν ἔλαβε τὴν χεῖρὶ σας καὶ τὴν ἔθεσε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου, καὶ μὴ ἐσύστησεν εἰς τὴν πατρικὴν καρδίαν σας... καὶ τὴν ἔλαβε εἰς τὴν πατρικὴν τὴν ἀνεγείρει... Ὁ! κύριε, σὰς εἶσθε καλός, οἱ ὀφθαλμοί σας πληροῦνται δακρῶν...
ΜΑΤΘ. Ἀὲν εἶν' τίποτε, συνάξει, αὐτάθεμά το!...
ΣΟΦ. Ναι, σὰς δὲν δύνασθε νὰ μᾶς ἐγκαταλείψητε. Τὴν καρδίαν σας τὴν γινώσκω, ὑπόσχασθε νὰ (μᾶς βοηθήσετε.) (ὁ Μιχθίας θέλει νὰ ὁμιλήσῃ, πλὴν ἡ Σοφία τὸν ἐμποδίζει ἐξακολουθούσα μετὰ ζήσεως.) Ὁ! εὐχαριστῶ τὸν ἄγγελο νὰ παραγορήσω τὸν Ἀμεδαῖον, ὁ ὅποιος δὲ ἔλθῃ νὰ βροθῇ εἰς τὰς ἀγκάλας σας... αὐτός οὗτος ὁ Κάρουλος; σὰς βλέπει ἀπ' ἐκεῖ ἔπίσω, καὶ σὰς παρακαλεῖ ὑπὲρ ἐμοῦ. Ὁ! πάτερ μου, πάτερ μου!... [λαμβάνει τὴν χεῖρά του καὶ παραδόξως φιλεῖ αὐτήν.] Ἐντός ὀλίγου ἀπέρριψε! [φύγει δρομικίως.]

ΜΑΤΘ. (ἀκίνητος) Καὶ κἀμνεῖ, καὶ λέγει ὅλα μόνη της! ἐκείνη ὅμως ἡ ἀπίστησιν ὅτι ἐγὼ ἐκλαίον... ἐγὼ; (ἀπομάσσω τὸς ὀφθαλμούς του) Ἀλήθειαν, κλαίω... τοῦ κακοῦ, ὅ! γυναικίς, γυναικίς! οὐτε ὁ Ἡρακλῆς ἡμῶρες ν' ἀντισταθῇ εἰς αὐτάς. Ὁλα πᾶν καλά, ἀλλὰ ν' ἀπαυγῇ νὰ πληρώσω, ἐγὼ... νὰ πληρώσω; ἐγὼ;... ὅχι, κάθε ἄλλο, διὰ πολλὰς λόγους... Ἄν δὲν ἦτο ἴς τὴ μέση, ἐκείνη ἡ παληόγρηξα, ἴσως, ποῖός; ἔξω... ὅμως ἡ γράα...
ΣΚΗΝΗ Ζ΄.
 Ἡ κυρία ΒΑΛΕΝΤΙΝΗ καὶ ὁ ἄνω.

ΒΑΛ. Κύριε πλοίαρχε Ματθία...
ΜΑΤΘ. Νά τιν'!... δούλος σας!... (ἀπερχόμενος)
ΒΑΛ. Ἐλα δὲ, μὴ μὸν κἀμνετε τὴν προσβολὴν νὰ φύγετε ἄμα ἦλθον ἐγὼ νὰ σὰς ὁμιλήσω περὶ σπουδαίων πραγμάτων. (λαμβάνει καρτέλα.) Κατὰ τὰς.
ΜΑΤΘ. Εὐχαριστῶ, μένω ὄρθιος.

ΒΑΛ. Κἀμετὶ μου τὴν χάριν.
ΜΑΤΘ. Ὁ! [κρίθεται δυσανασχετητῶν].
ΒΑΛ. Λοιπόν;...
ΜΑΤΘ. Λοιπόν...
ΒΑΛ. Πῶς δὲ διορθώθῃ αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις;
ΜΑΤΘ. Πῶς;...
ΒΑΛ. Σὲς εἰσέφυγα ἀπὸ τὸ ὀρεσίλιμον σέβας; εἰς τὸν υἱόν μου, εἰς ἐμέ; εἰς τὸν οἶκόν μου, διότι ὑπερ-ἀσπίστητε μίαν κόρην ἢ ὑποία μᾶς ἠτίμασεν ἄλλως; Λοιπὸν δὲ ὑπάγει εἰς τὸ μοναστήρι;

ΜΑΤΘ. Ὅχι...
ΒΑΛ. Ὁ! νυμφευθῇ τὸν Ἰγνάτιον.
ΜΑΤΘ. Ὅχι...
ΒΑΛ. Ὁ! τὴν δώσετε εἰς τὸν ἐρατὴν της;
ΜΑΤΘ. Δὲν τὸ εἰςέρω.
ΒΑΛ. Προσέξτε! ἐγὼ ἐπιπροφορήθηκα εἶναι ὀρθανός; τὸν ὅποιον κάποιος ἐπῆρει ἀπὸ εὐσπλαχνίαν.
ΜΑΤΘ. Καὶ μήπως εἶναι ἐγγλέμια νὰ εἶχα τις ὀρθανός;
ΒΑΛ. Δὲν ἔχει τίποτε...
ΜΑΤΘ. Ἐχει μάλισα πάρα πολλὰ.
ΒΑΛ. Καὶ τί ἔχει;
ΜΑΤΘ. Μεγαλοφῶν καὶ χρυσῆρας.
ΒΑΛ. Λαμπρὸν, πλοῦτον ἔχει!... εἰς καλλιτέχνης;
ΜΑΤΘ. Καλλίτερον εἰς καλλιτέχνης παρὰ εἰς ἐκατομμυριούχους. Αὐποῦμαι ὅτι ὑπάρχουν ἐμπόδια, εἰς δαμῆ...
ΒΑΛ. Ὁ! τί νὰ σὰς; πῶς, ὡραία εὐκαίμια δὲ ἦτο διὰ νὰ ἐξασφαλίσητε τὰς 50000 λίρας!
ΜΑΤΘ. Ἀκούσατε. Ὁ Ῥαφαὴλ δὲν δύναται νὰ νυμφευθῇ τὴν Ἀμαλίαν διότι ὁ διδάκαλός του εἶσαι νὰ τοῦ δώσῃ τὴν θυγατέρα του... ἀλλ' ἐὰν ἐξακολουθῆτε νὰ μὲ ἐνοχλήτε μὲ τὰς παρατηρήσεις σας, πηγαίνω εἰς τοῦ ζωγράφου Δανιὴλ, τοῦ λέγω πῶς ἐπιχρῶν τὰ πράγματα, τὸν κἀμνε, τὸν ἐνοήσῃ, τὸν πείθω... καὶ νυμφεῖ τὴν Ἀμαλίαν μετὰ τὸν Ῥαφαὴλ πρὶν νυκτώσῃ, τοῦλάχιστον εἰς τὸ πεισμά σας.

ΒΑΛ. (ἐγερμένη ὀρθανικῶς) Τότε δὲ ἐτοιμασθήτε νὰ δώσετε λόγον εἰς τὸν υἱόν μου...
ΜΑΤΘ. (ἐγερθεὶς ἤδη) Ἐγὼ νὰ δώσω λόγον;... Ἰδέτε!... πρὸ ὀλίγου ἦτο ἐδῶ ἡ Σοφία διὰ νὰ μὲ παρακαλέσῃ νὰ διορθώσω τὰ χρέη τοῦ υἱοῦ σας, καὶ ἡ μνησχεδὸν ἐτοιμος νὰ βάλω τὸ χεῖρ ἴς τὴ σακκούλα...
ΒΑΛ. Σαῖς;... καὶ διατί δὲν μοι τὸ εἶπτε πρότερον; ἀλλὰ τὸ λίγον νὰ δώσετε!... ὅλα συνεφωνήθησαν, ἀγαπητὴ πλοίαρχε...
ΜΑΤΘ. Ὅχι, ἀς ὑπάγῃ ἴς τὴν φυλακὴν ἴς τὴν ἔξω ἀπ' ἐδῶ, δὲν δίδω λεπτό.
ΒΑΛ. Ἄλλ' ἀκούσατε.
ΜΑΤΘ. Οὔτε λέξιν.
ΒΑΛ. Ἀγαπητὴ κύριε Ματθία...
ΜΑΤΘ. (παραδόξως λαμβάνει μίαν καρτέλαν καὶ θέσας αὐτὴν ἐνὸπιον τῆς Βαλεντινῆς λέγει) Μ' αὐτὴν ὁμιλήσατε. (εἰσέρχεται εἰς τὸ δωμάτιόν του)
ΒΑΛ. Ὁ, ὦ, τί ἔκαμα;... δὲν ἤξευρα... ἀλλ' αὐτός εἶναι ἄνθρωπος; ποῦ δὲν ἀκούει κἀνέναν...

ΣΚΗΝΗ Η΄.
ΒΑΛ. Λοιπόν;...
ΜΑΤΘ. Ἐλθετε, ἀλλὰ μὴ ἐπὶ τὴν ἑσπέρην...
ΒΑΛ. Μὰς, τοῦ ὁμιλήσα' με δὲν τὴν εὐγένειαν, γλυκύτερα' ἀλλὰ σὰς τὸ ἔξέρωτε... αὐτός εἶναι ἄνθρωπος...
ΜΑΤΘ. Τοῦ ὁποίου ὅμως ἔχομεν ἀνάγκην, ... καὶ ἂν μὲ ἐγκατέλειπε!...
ΒΑΛ. Μάθε, χόρα μου, ὅτι ἂν καὶ τοῦ ὁμιλήσα γλυκύτερα, ἂν καὶ τὸν παρεκάλεσα, ὅμως διεμαρτυρήθη ὅτι δὲν θέλει νὰ πληρώσῃ οὔτε λεπτόν.
ΣΟΦ. Ἀλλὰ πῶς, ἀπὸ ἐγὼ; τὸσον καλῶς εἶχον διαθέσει τὴν ψυχὴν του;
ΜΑΤΘ. Τίς οἶδεν ὁποῖο ἀπερίσκεπτοι λόγοι διεφυγον τὰ χεῖλιά σας! Ὁ, δὲν θέλω νὰ ἐκτεθῶ εἰς τὴν ὀργὴν του. Γινώσκω ὅτι ἐπαυθῆθη, ἡδονάκη νὰ νικήσω τὴν συκολίαν, νὰ διάσω ἑμαυτόν... ἀλλὰ τὴν ὀργὴν (πρὸς τὴν Σοφίαν) Γνωρίζεις τὸν χαρακτήρα μου, τὸν ἰδικόν του!... εἶναι ἀδύνατον ἀπομακρύνωμαι.
ΣΟΦ. Ὅχι, Ἀμεδαῖε.
ΒΑΛ. Ὁ! τὸν καταπραῖνω ἐγὼ μετὰ τὸν καλὸν μου τρόπον ἡσυχάσατε.

ΣΚΗΝΗ Θ΄.
ΜΑΤΘΙΑΣ καὶ οἱ ἄνω
ΜΑΤΘ. (εἰς τὴν θύραν) Ἐφυγε;... [βλέπει τοὺς ἄνω ἐπιθῆται, συνορροῦσται καὶ περιπατεῖ θυμοειδῶς.]
ΒΑΛ. (ἔρχεται πρὸς αὐτὸν καὶ μετὰ γλυκότητος τῶ λέγει) Κύριε πλοίαρχε...
ΜΑΤΘ. (τῆ στροφῆ τὰ νῶτα) Εἰς τὸν διάβολον!...
ΣΟΦ. (πλησιάζει πρὸς αὐτὸν καὶ λαμβάνει τὴν χεῖρά του λέγουσα) Ἀγαπητὴ μου πάτερ...
ΜΑΤΘ. Μάλισα... πάτερ... πᾶτερ... (μετὰ τινος σ-γμαῶς) κύριε Ἀμεδαῖε, ὅπως ἐμπρός; ἡ μήτηρ σας ἦλθε καὶ μοι εἶπεν ὅτι σὰς ὀφείλω λόγον... δὲν ἤξευρα τίνας... ὅθεν σὰς παρακαλῶ νὰ ἐξηγηθῆτε.
ΜΑΤΘ. Δὲν εἶχον ἀνάγκην νὰ καταπύρω εἰς ἄλλον τινα πρὸς ἑαυτὸν τὸν πρὸς ὁμῶς ἀσπληγμάτων μου; ἐγὼ δὲν ἀπαιτῶ τίποτε... ἐπιθῆμα νὰ τύχω τῆς ὑπολήψεως ὡς ὡμῶν.
ΜΑΤΘ. Λοιπὸν αὐτὴ ἤθελε... ἐγὼ δὲν δίδω λόγον εἰς τὰς γυναικίς, καὶ μάλισα εἰς γυναῖκα... Σὰς προσκυνῶ. [ἀπερχόμενος].

ΣΚΗΝΗ Η΄.
ΣΟΦΙΑ, ΑΜΕΔΑΙΟΣ καὶ ἡ ἄνω
ΣΟΦ. Ἐλθε; ἐλθε, Ἀμεδαῖε; αὐτός συνεκνήθη... σὰς ἐδῶ, κυρία;
ΑΜΕΔ. Εἰδότε τὸν πλοίαρχον;
ΒΑΛ. Ναι, τὴν ἔγω. ἐδῶ, καὶ μετὰ ἀφῆκεν ἀποτόμω.
ΣΟΦ. Πιστεύω ὅτι δὲν δὲ τὸν παρωργίσατε.
ΒΑΛ. Μὰς, τοῦ ὁμιλήσα' με δὲν τὴν εὐγένειαν, γλυκύτερα' ἀλλὰ σὰς τὸ ἔξέρωτε... αὐτός εἶναι ἄνθρωπος...
ΜΑΤΘ. Τοῦ ὁποίου ὅμως ἔχομεν ἀνάγκην, ... καὶ ἂν μὲ ἐγκατέλειπε!...
ΒΑΛ. Μάθε, χόρα μου, ὅτι ἂν καὶ τοῦ ὁμιλήσα γλυκύτερα, ἂν καὶ τὸν παρεκάλεσα, ὅμως διεμαρτυρήθη ὅτι δὲν θέλει νὰ πληρώσῃ οὔτε λεπτόν.
ΣΟΦ. Ἀλλὰ πῶς, ἀπὸ ἐγὼ; τὸσον καλῶς εἶχον διαθέσει τὴν ψυχὴν του;
ΜΑΤΘ. Τίς οἶδεν ὁποῖο ἀπερίσκεπτοι λόγοι διεφυγον τὰ χεῖλιά σας! Ὁ, δὲν θέλω νὰ ἐκτεθῶ εἰς τὴν ὀργὴν του. Γινώσκω ὅτι ἐπαυθῆθη, ἡδονάκη νὰ νικήσω τὴν συκολίαν, νὰ διάσω ἑμαυτόν... ἀλλὰ τὴν ὀργὴν (πρὸς τὴν Σοφίαν) Γνωρίζεις τὸν χαρακτήρα μου, τὸν ἰδικόν του!... εἶναι ἀδύνατον ἀπομακρύνωμαι.
ΣΟΦ. Ὅχι, Ἀμεδαῖε.
ΒΑΛ. Ὁ! τὸν καταπραῖνω ἐγὼ μετὰ τὸν καλὸν μου τρόπον ἡσυχάσατε.

ΣΚΗΝΗ Θ΄.
ΜΑΤΘΙΑΣ καὶ οἱ ἄνω
ΜΑΤΘ. (εἰς τὴν θύραν) Ἐφυγε;... [βλέπει τοὺς ἄνω ἐπιθῆται, συνορροῦσται καὶ περιπατεῖ θυμοειδῶς.]
ΒΑΛ. (ἔρχεται πρὸς αὐτὸν καὶ μετὰ γλυκότητος τῶ λέγει) Κύριε πλοίαρχε...
ΜΑΤΘ. (τῆ στροφῆ τὰ νῶτα) Εἰς τὸν διάβολον!...
ΣΟΦ. (πλησιάζει πρὸς αὐτὸν καὶ λαμβάνει τὴν χεῖρά του λέγουσα) Ἀγαπητὴ μου πάτερ...
ΜΑΤΘ. Μάλισα... πάτερ... πᾶτερ... (μετὰ τινος σ-γμαῶς) κύριε Ἀμεδαῖε, ὅπως ἐμπρός; ἡ μήτηρ σας ἦλθε καὶ μοι εἶπεν ὅτι σὰς ὀφείλω λόγον... δὲν ἤξευρα τίνας... ὅθεν σὰς παρακαλῶ νὰ ἐξηγηθῆτε.
ΜΑΤΘ. Δὲν εἶχον ἀνάγκην νὰ καταπύρω εἰς ἄλλον τινα πρὸς ἑαυτὸν τὸν πρὸς ὁμῶς ἀσπληγμάτων μου; ἐγὼ δὲν ἀπαιτῶ τίποτε... ἐπιθῆμα νὰ τύχω τῆς ὑπολήψεως ὡς ὡμῶν.
ΜΑΤΘ. Λοιπὸν αὐτὴ ἤθελε... ἐγὼ δὲν δίδω λόγον εἰς τὰς γυναικίς, καὶ μάλισα εἰς γυναῖκα... Σὰς προσκυνῶ. [ἀπερχόμενος].

ΣΚΗΝΗ ΙΑ΄.
ΑΜΑΛΙΑ καὶ οἱ ἄνω.
ΑΜΑΛ. Μῆτῆρ μου, Ῥαφαήλ;...
ΜΑΤΘ. Ζήτησον τὴν ἀδικίαν ἀπὸ τὴν μητέρα σου νὰ προσφέρει ἀμέσως τὴν χεῖρά σου πρὸς τὸν Ῥαφαήλ.
ΑΜΑΛ. Ὁ! μῆτῆρ μου;...
ΣΟΦ. Ὁ Θεὸς νὰ σ' εὐλογῆσῃ!...
ΒΑΛ. Ἐγὼ δὲν ἤξευρα τί γίνονται!
ΣΚΗΝΗ ΙΒ΄.
ΙΓΝΑΤΙΟΣ καὶ οἱ ἄνω.
ΙΓΝ. Ποῦ εἶναι ὁ κύριος Ἀμεδαῖος;...
ΑΜΕΔ. Ἰγνάτιε!...
ΜΑΤΘ. Μέσ' ἴς τὴν ὥρα ἐρθάσατε διὰ νὰ παρευρεθῆτε εἰς τοὺς γάμους τῆς Ἀμαλίας; θὰ χρησιμεύσετε ὡς μάρτυς.
ΙΓΝ. Ἐγὼ;... ἀλλὰ θὰ λάβω τοῦλάχιστον τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἴδω τὸν Ἀμεδαῖον εἰς τὴν φυλακὴν.
ΜΑΤΘ. Ὅχι, ἀσυνεῖδητε τοκογλύφοι! σὲ πληρόν ἐγὼ ἸΓΝ. Εἰσθε ἦρος!
ΑΜΕΔ. Σαῖς;
ΒΑΛ. Ἐγείνε πλέον εἰρήνην, πλοίαρχε...
ΜΑΤΘ. Ἀλλὰ θὰ διαρκῆσῃ ὀλίγον.
ΑΜΕΔ. Κύριε, ἡ εὐγνωμοσύνα μου...
ΜΑΤΘ. Τοῦτο ἄς εἶναι εἰ; ἀμοιβὴ τῆς ἀγάπης τὴν ὅποιον ἐχέτε εἰς τὰ ἐγγόνια μου, ἀλλὰ ἡ Ἀμαλία ὑπανδρεύθη... ὁ Ἑρρίκος μένει μαζὶ μου.
ΣΟΦ. Νὰ τὸν ἴδω τοῦλάχιστον!... Ἐρρίκος, Ἐρρίκος! (κλυοῦσα αὐτόν).
ΣΚΗΝΗ ΤΕΛΕΤΑΙΑ
ΕΡΡΙΚΟΣ καὶ οἱ ἄνω.
ΕΡΡ. Μῆτῆρ μου!
ΣΟΦ. Ἐρρίκε μου, παιδί μου!... (ἐναγκαλιζομένη αὐτὸν παραδόξως.)
ΑΜΕΔ. Κύριε Ματθία, ἀφῆτε μοι τὸν Ἑρρίκον, ὀρκίζομαι δὲ νὰ τὸν ἀγαπῶ ὡς τὸν Βαλεντινόν.
ΜΑΤΘ. Εἶναι ἀδύνατον δὲν ἀναχωρῶ πλέον εἰς Βαρκελώνην, ἡ δὲ Σοφία θὰ τὸν ἐπέμψῃ κἀθ' ἡμέραν.
ΣΟΦ. [ἐναγκαλιζομένη τὸν Ἑρρίκον καὶ τὴν Ἀμαλίαν] ἔβανα μου, οὕτως ἐπρεπε νὰ γείνη! ὁ νεκρὸς καὶ χεῖρα μητέρας, διδάχθητε ἐκ τοῦ παραδειγματός μου!... [κρίνει τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς τῶν τέκνων της. Καταπαύονται τὰ κατὰβλημα].

ΣΚΗΝΗ ΙΓ΄.
ΡΑΦΑΗΛ καὶ οἱ ἄνω.
ΜΑΤΘ. (συναντῶμενος μετ' αὐτοῦ) Διατί ἐπεσπράξατε;...
ΣΟΦ. Ῥαφαήλ!...
ΒΑΛ. Εἶναι ὁ ἀγνώστος; ἐραστής;...
ΡΑΦ. Κύριε βαθέως μ' ἐπληξάν οἱ λόγοι σας, καὶ πλήρης εὐχάριτος ἐδραμον καὶ προσέπεισάσθε τοὺς πόδας τοῦ εὐεργέτου μου, ραφερόν αὐτὸν τὴν ἀλήθειαν, ὁ δὲ καλὸς

ἔγερων μὲ ἀνήγαγε λέγων ὅτι δὲν ἤθελε νὰ μὲ καταστήσῃ δυστυχῆ διὰ μιᾶς εὐεργεσίας.
ΜΑΤΘ. (χαίρων) Καὶ εἰσθε ἐλεύθερος;...
ΡΑΦ. Ἐλεύθερος, καὶ δύναμαι νὰ σὰς ἀποδείξω ὅτι εἶμαι τίμος ἀνθρώπος.
ΜΑΤΘ. [ἐναγκαλιζόμενος αὐτὸν τὸν ἀσπάζεται ἐπὶ νειλημένως] ἔπειτα πορευόμενος πρὸς τὴν Βαλεντινὴν λέγει αὐτῇ] Τώρα ἡμεῖς, κυρία, ἡμεῖς!... (κράζει) Ἀμαλία, Ἀμαλία, ἔλα, περπάτα, πέτα!...
ΣΚΗΝΗ ΙΑ΄.
ΑΜΑΛΙΑ καὶ οἱ ἄνω.
ΑΜΑΛ. Μῆτῆρ μου, Ῥαφαήλ;...
ΜΑΤΘ. Ζήτησον τὴν ἀδικίαν ἀπὸ τὴν μητέρα σου νὰ προσφέρει ἀμέσως τὴν χεῖρά σου πρὸς τὸν Ῥαφαήλ.
ΑΜΑΛ. Ὁ! μῆτῆρ μου;...
ΣΟΦ. Ὁ Θεὸς νὰ σ' εὐλογῆσῃ!...
ΒΑΛ. Ἐγὼ δὲν ἤξευρα τί γίνονται!
ΣΚΗΝΗ ΙΒ΄.
ΙΓΝΑΤΙΟΣ καὶ οἱ ἄνω.
ΙΓΝ. Ποῦ εἶναι ὁ κύριος Ἀμεδαῖος;...
ΑΜΕΔ. Ἰγνάτιε!...
ΜΑΤΘ. Μέσ' ἴς τὴν ὥρα ἐρθάσατε διὰ νὰ παρευρεθῆτε εἰς τοὺς γάμους τῆς Ἀμαλίας; θὰ χρησιμεύσετε ὡς μάρτυς.
ΙΓΝ. Ἐγὼ;... ἀλλὰ θὰ λάβω τοῦλάχιστον τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἴδω τὸν Ἀμεδαῖον εἰς τὴν φυλακὴν.
ΜΑΤΘ. Ὅχι, ἀσυνεῖδητε τοκογλύφοι! σὲ πληρόν ἐγὼ ἸΓΝ. Εἰσθε ἦρος!
ΑΜΕΔ. Σαῖς;
ΒΑΛ. Ἐγείνε πλέον εἰρήνην, πλοίαρχε...
ΜΑΤΘ. Ἀλλὰ θὰ διαρκῆσῃ ὀλίγον.
ΑΜΕΔ. Κύριε, ἡ εὐγνωμοσύνα μου...
ΜΑΤΘ. Τοῦτο ἄς εἶναι εἰ; ἀμοιβὴ τῆς ἀγάπης τὴν ὅποιον ἐχέτε εἰς τὰ ἐγγόνια μου, ἀλλὰ ἡ Ἀμαλία ὑπανδρεύθη... ὁ Ἑρρίκος μένει μαζὶ μου.
ΣΟΦ. Νὰ τὸν ἴδω τοῦλάχιστον!... Ἐρρίκος, Ἐρρίκος! (κλυοῦσα αὐτόν).

ΣΚΗΝΗ ΙΒ΄.
ΙΓΝΑΤΙΟΣ καὶ οἱ ἄνω.
ΙΓΝ. Ποῦ εἶναι ὁ κύριος Ἀμεδαῖος;...
ΑΜΕΔ. Ἰγνάτιε!...
ΜΑΤΘ. Μέσ' ἴς τὴν ὥρα ἐρθάσατε διὰ νὰ παρευρεθῆτε εἰς τοὺς γάμους τῆς Ἀμαλίας; θὰ χρησιμεύσετε ὡς μάρτυς.
ΙΓΝ. Ἐγὼ;... ἀλλὰ θὰ λάβω τοῦλάχιστον τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἴδω τὸν Ἀμεδαῖον εἰς τὴν φυλακὴν.
ΜΑΤΘ. Ὅχι, ἀσυνεῖδητε τοκογλύφοι! σὲ πληρόν ἐγὼ ἸΓΝ. Εἰσθε ἦρος!
ΑΜΕΔ. Σαῖς;
ΒΑΛ. Ἐγείνε πλέον εἰρήνην, πλοίαρχε...
ΜΑΤΘ. Ἀλλὰ θὰ διαρκῆσῃ ὀλίγον.
ΑΜΕΔ. Κύριε, ἡ εὐγνωμοσύνα μου...
ΜΑΤΘ. Τοῦτο ἄς εἶναι εἰ; ἀμοιβὴ τῆς ἀγάπης τὴν ὅποιον ἐχέτε εἰς τὰ ἐγγόνια μου, ἀλλὰ ἡ Ἀμαλία ὑπανδρεύθη... ὁ Ἑρρίκος μένει μαζὶ μου.
ΣΟΦ. Νὰ τὸν ἴδω τοῦλάχιστον!... Ἐρρίκος, Ἐρρίκος! (κλυοῦσα αὐτόν).
ΣΚΗΝΗ ΤΕΛΕΤΑΙΑ
ΕΡΡΙΚΟΣ καὶ οἱ ἄνω.
ΕΡΡ. Μῆτῆρ μου!
ΣΟΦ. Ἐρρίκε μου, παιδί μου!... (ἐναγκαλιζομένη αὐτὸν παραδόξως.)
ΑΜΕΔ. Κύριε Ματθία, ἀφῆτε μοι τὸν Ἑρρίκον, ὀρκίζομαι δὲ νὰ τὸν ἀγαπῶ ὡς τὸν Βαλεντινόν.
ΜΑΤΘ. Εἶναι ἀδύνατον δὲν ἀναχωρῶ πλέον εἰς Βαρκελώνην, ἡ δὲ Σοφία θὰ τὸν ἐπέμψῃ κἀθ' ἡμέραν.
ΣΟΦ. [ἐναγκαλιζομένη τὸν Ἑρρίκον καὶ τὴν Ἀμαλίαν] ἔβανα μου, οὕτως ἐπρεπε νὰ γείνη! ὁ νεκρὸς καὶ χεῖρα μητέρας, διδάχθητε ἐκ τοῦ παραδειγματός μου!... [κρίνει τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς τῶν τέκνων της. Καταπαύονται τὰ κατὰβλημα].

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ.
 (ἐκ τοῦ Ἰταλικού)
 Γ. Κ. ΣΦΗΚΑΣ

«ΣΤΑ ΞΕΝΑ».

Συγνεφιασμένη,
σκυθρωπή,
ἢ Αὐγή,
διατὶ προβαίνει;
Εἰς τὸ πυκνὸ
τὸ φρύδο της,
ποῖα σκέψις
ἤμπερδεμένη
ἐβούλωσε
τὰ μάτια της·
καὶ ἀντὶ
χαραῖς γεμάτη,
τῆ λάμψι,
τὸ χαμόγελο
νὰ σπέρνη
ὀλόγουρά της·
καὶ μαργαρίτες
δρῶστροί,
μὲς τὰ χρυσὰ μαλλιά της,
γὰ τρεμουλιάζου
λαμπηροί,
βροχὴ κυλῶν
τὰ δάκρυα,
ἀπὸ τὰ βλέφαρά της; . . .

*

—Μακροῦα της
λείπει ἢ Ἄνοιξι,
δὲν βλέπει
Καλοκαίρι·
τὰ φύλλα
τοῦ Φθινόπωρου,
τῆς ἔμειναν
γιά ταῖρι.
Νέφη, βουνὰ
ἀμέτρητα,
σωριάζονται
ἐμπροστά της·
φουσκόνουν
καὶ πλαταίνουνε,
σὲ κάθε
πάτημά της.
Ὁ ἥλιος, μίαν
ἀκτίνα του,
λυπᾶται
νὰ τῆς βίξῃ·
τὴν Δύσι καὶ Ἀνατολή,
ἴσῃ ἀγαλιά της

τὴν θερμὴ,
μ' ἓνα φίλι νὰ σμίξῃ.

* *

—Αὐγὴ μου,
μὴν πικραίνεσαι,
χειμῶνας
ἂν πλακῶνῃ·
Θὲ νάρθη
...πάλι ἢ Ἄνοιξι
ἄκου
τὸ χελιδόνι,
μὲ τ' ἀλαφρά
φετερούγια του,
τ' ἀγέρι
πῶς ὀργόνει! . .
. . . Μυρίσου
τὴν τρανταφυλιά·
ιδέες πῶς
μπουμπουκιάζει! . . .
Ξανάνθισε . . .
ὁ χαμόκισσος· (α)
κάθε λουβι
ποῦ βγάξει,
τὴν παγουνιὰ
ροδόσταμο,
ἄφ' τὸν ἀνόθου
στάζει. . . .

* * *

—Αὐγὴ μου,
μὴν πικραίνεσαι·
δὲν εἶσε σὺ,
ἢ μόνῃ,
ὅπου χειμῶνας
σὲ βαρεῖ,
καὶ ἔρμια
σὲ πλακῶνει.
Βλέπεις ἐκεῖ
τὸ μακρυνὸ,
τὸ εὐμορφο
Ἄνθονῆσι
ποῦ τὸ ζηλεύει
ὁ Οὐρανὸς,
πῶς τὸ στολίξει
ἢ Φύσι;
Ἐκεῖ εἶναι
τ' ἀγγελουδιὰ μου,

(α) ἢ κυκλαμῆς χαμοκίσσος (paine de pourceau) κοινῶς Κοπελοῦλας.

μὲ τὴ χρυσή,
τὴ Μάνα . . .
Ἔ νᾶξερεις
τὸν πόνο μου!
νᾶβλεπες
τὴν ἀφάνα,
ποῦ βόσκει
μὲς τὰ σωθικά,
λογγόνει
στὴν καρδιά μου·
θά λεγες
πῶς εἶν' μάλιστα,
ποῦ φαίνει
τὰ δεινὰ μου.

* * *

Πρὶν τὸ πρῶτ
γονατιστὸς,
νὰ κάμω
τὸ Σταυρὸ μου·
ποῦ βρίσκω
τ' ἄπτρα σου
φετρά,
μὲς τὸ προσκέφαλό μου·
σὲ μίαν ἀφ' ταῖς
σαίτες σου,
διπλώνω
τὴν εὐχὴ μου,
τὸν Ἔρωτα,
τὸν πόθο μου
γι' αὐτὰ
καὶ τὴν Ζωὴ μου
Κι' ἀντὶ, Αὐγὴ μου,
μὲ χαραῖς,
ἄχτινο-
στολισμένη·
ἀλλοίμονον! . . .
ἂν σ' ἔβλεπαν,
κλαυμένη!
Λύονει
τὴ λύπη
ἢ ὑπομονή.
Κάμω
γιὰ μὲ
καυμένη.

Ἐν Λονδίῳ κατὰ Δεκεμβρίον 1885.

Χαρίλαος.